

*Prednja šola
Josipa Jurčiča*

Ivančna Gorica

šolsko leto 2006/07

Pozdravljen, dragi bralec! Pred teboj je posebna izdaja šolskih Iskrice, to pot posvečenih literarnemu večeru na naši šoli v decembru 2006 in literarnim dosežkom naših dijakov.

Prednovoletni dnevi so kot nalašč za srečanja, oziranje v preteklost in pobliskovanja v prihodnost. Na naslednjih straneh se z nami sprehodi skozi štiri letne čase naše mlade domovine, ki pa je svojo samostojnost gradila v vseh, tudi težkih trenutkih. Potrebni so bili nešteto letnih časov, da smo pred petnajstimi leti doživeli tisto pravo, lastno slovensko pomlad!

Drugi del izdaje prinaša prispevke dijakov, ki ustvarjajo v literarnem krožku na naši šoli pod mentorstvom profesorice Majde Simonič. Med prispevki objavljamo tudi zgodbo dijakinje Irme Zidar, ki je v šolskem letu 2006/2007 na literarnem natečaju »Zapisano veselje« s svojo kratko zgodbo osvojila drugo mesto v državi, kar je izjemen dosežek, vreden objave tudi v našem glasilu. Uvrstila se je v finale Proznih mnogobojev v februarju v Postojni.

Prijetno potovanje od Brižinj do Bruslja, od Srednje šole Josipa Jurčiča do tvojega srca!

Maja Zajc Kalar, prof.

*Srednja šola
Josipa Jurčiča*

*Ivančna
Gorica*

*Literarni večer
Od Brižinj do Bruslja
Slovenski štirje letni časi*

15. decembra 2006

Kako lep si, december! Spokojen in pripravljen vstopiti v mojo toplo dnevno sobo. Za sabo, kot ponavadi zaprem vrata, naložim poleno na dogorevajoč ogenj, pritajim lučko... in ... in se zapredem v svoj svet, skrit pred očmi soljudi, dovolj daleč, da ga ne doseže dlan soseda, varno ograjen z egoizmom in samozadostnostjo. Nadenem si resničnostna očala in srkam navidezen čaj, pomejlam malo in pošljem nekaj sms-ov zabrisanim imenom, ki brez obrazov živijo v moji zavesti. Obkrožim se s kupljenim udobjem plazme in laptopa, na doseg roke pripravim telefon in uživam. V Niču. Ponavadi. Velikokrat. Veliko decembrov že.

Danes pa sem z vami.

Pripravili smo vam urico pogovora z našo preteklostjo, dialoga s sedanjostjo. Urico, v katero so se zlili letošnji meseci in se zgomeli v naš skupen decembrski večer, urico, posvečeno petnajsti obletnici naše najstniške domovine, spominu na nekatere velikane slovenske besede in nam, ki iščemo svoj prostor med preteklostjo in prihodnostjo. Ničesar ne pričakujmo drug od drugega. Podarimo si to urico potovanja skozi slovensko leto, zgoščeno tisočletje v štirih letnih časih. Kaj in koga bomo srečali? Svojo preteklost in slovenske sanje, resničnost mladih in njihovo prihodnost? Saj ne gre za cilj, gre za pot in srečanja. Naj se izlijeta obe v eno samo božično pričakovanje.

To je moj božič!

*Tako lep in neponovljiv, tako svet in svetel!
Kako škoda, da bi bil samo moj,
ko vendar ves svet čaka, upajoč spet in spet,
že tisoč let,
da bom vendarle znal letošnji božič
deliti z njimi.*

Maja Zajc Kalar, prof.

*Počasi beli se decembrska poljana,
muževno drevje tiho zaječi
in nad vasjo še zadnja vrana
si išče dim zakurjenih peči.*

*Neslišno lega mir nad mojo vas
in jo pokriva v praznični tihoti,
med hišami se vije drobna gaz,
le tu in tam se človek zmoti,*

*ko se ozira v leto, ki umira,
namesto da bi pazil na sledi,
ki jih pred njim odpira*

gaz prehojene poti.

*Tako odhajam spet v neznano,
le kar je dobrega na pot gre z mano.*

Maja Zajc Kalar, prof.

Prvi letni čas

POMLAD in KRUH

Posejali so me že pred današnjim dnem. Nekaj zrn, pod mrzle Alpe, na njivo, stisnjeno med morje in tujce. V kraške razpoke so padla zrna in v ponore in na obronke gozdov. Pa je dobri Bog poslal blagodejne kaplje in bela odeja me je prekrila. Vzšel sem iz zemlje slovenske, pa je bil tuji sneg stoletja premočan. Ne le bel – nešteto krat krvaveče rdeč, prepreden s frontami vojakov, ki so me pojili. Če sem zamrl, sem v naslednjem hipu pognal močnejše. Če so me odtrgali, sem zacelil krpe z delom in ljubeznijo. In čakal pomladi, da me odtaja. In je prišla, pomlad vseh pomladi! Samo moja in tvoja, najlepša in prva, ki me je odkrila bremen zakritosti, da sem vzplapolal v svobodnem jutru in zadihaval zelene steblike ...

Desetnica

*Kadar je bila stara sedem let,
tičica na okno prileti,
zlat prstan v kljunčku drži.*

*»Peci, peci povančico,
povančico, popotnico,
pa prstan noter deni.*

*Na deset koscev jo razreži,
kteri bo ta prstan prišel,
tista bo mogla v desetino it.«*

Marjetica prvič vgriznila.

*»Bog vas obvari, mati moja,
zdaj bom mogla v desetino it!*

*Bog vas obvari, devet sestic,
zdaj bom mogla v desetino it!*

*Bog te obvari, beli grad,
saj te več videla ne bom.«*

Desetnica, slovenska ljudska

Sončni žarek prebudi življenje

Poskušam uzreti sonce,

a je vse zaman.

*Mrak pada na utrujena vlažna tla in poskuša
zamoriti vse, kar raste.*

*Kar naenkrat pa je tu žarek,
ki smo ga vsi nestrpno pričakovali.
Žarek življenja,
žarek ljubezni.*

*In kar je prej admiral,
sedaj živi, se opaja z mesečino.
Tako je spet vzbrstel cvet ljubezni
in večne mladosti.*

Tamara Vavtar, 4. b

ŽIVLJENJE NEKEGA SMEHLJAJA

Tam je bil, ne da bi ga kdo opazil. Hudomušno je sedel v kotiček ustnice in čakal na primeren trenutek. Cela množica občutij je imela prednost pred njim in njegova potrpežljivost je bila postavljena na veliko preizkušnjo.

Med prvimi se je na obraz prikradla pomembnost. Nikogar ni vprašala, če se sme udomačiti in izraziti svoj pomen. Še več, nekaj vljudnih in povsem miroljubnih občutkov je brezkompromisno izrinila iz vrste, samo da se je lahko povsem svobodno razbohotila na obrazu. Smehljaju je šlo na smeh, ko je opazoval njene izumetničene poteze in silo, s katero je na obraz priklicala svoje sorodnice – nedostopnost, domišljavost in vzvišenost. Prej sproščen in povsem prijazen obraz je postal kot jeklena maska, ob kateri je svet umikal pogled in stopal korak nazaj. Smehljaj bi na vso moč rad vstopil v ta izklesano pomembni pogled, ga razsvetlil z otroško norčavostjo in sprostil iskre, ki so se talile v očeh. A je počakal. Nenazadnje ga je dobesedno ohromil prihod občutka odločenosti. Ta se je usidral na lica in med oči. Dosegel je, da sta ustnici postali tanka črta, ki je molče kričala svoj večni in nepropustni: NE! Smehljaj se je umaknil v varno zavetje čakanja na boljši trenutek. Svet je ob obraz, na katerem je kraljevala drzna odločenost, mahal z belo zastavo predaje. Smehljaj je videl, kaj je to, zmaga. Zanj ni bila lepa. Potem je prišlo na obraz zadovoljstvo, smehljaj se je razveselil in čakal na povabilo ljubega znanca. Toda to zadovoljstvo je bilo tisto, s črne strani duše. Imelo je v sebi jedke kaplje škodoželjnosti, nadutosti in cinizma. V svet je pljuvalo svojo temno samozadostnost in čakalo, da se bo vse veselje priklanjalo njegovi moči. Zaman je to zadovoljstvo klicalo smehljaj na obraz. Smehljaj se je potuhnil in v svojem skromnem bistvu upal na jasnejše čase.

Zadovoljstvu je sledilo ogorčenje. Svet ni hotel pasti na kolena. Le umaknil se je in zamenjal temo pogovora. Ogorčenje je besnelo in risalo gube na čelo. Obraz je zalila vroča rdečica, ki skriva v sebi odtenke razočaranja in sramu hkrati. V ozadju se je smehljaj začel poslavljati. Tu zanj ni mesta. Ta obraz ne mara tistih preprostih občutkov, ki vedno povabijo v svojo družbo tudi smehljaj. Ta obraz ne mara navihnanosti, veselja, ljubeznivosti. Ta obraz se noče prepustiti sladkobnim zaljubljenostim v radosti življenja. Ta obraz nima prostora za kaj tako bizarno navadnega, kot je smehljaj.

Smehljaj je z rahlim občutkom nemoči pospravil svoje stvari in se tiho poslovil od namrščenega obraza. Še eno možnost bi mu rad dal, a se je na njem že razbohotila naveličanost, ki ni kazala nobenega znamenja, da misli v kratkem zapustiti svoj položaj.

Smehljaj je že skoraj prestopil prag med obstojem in temo, ko je svet obrazu v njegovo vidno polje poslal nenavadno podobo. Majhen deček je z iztegnjeno roko mahal čez horizont in metal v zrak navidezne poljubčke. Eden od njih se je nežno dotaknil lica na obrazu. Nek neviden impulz je v delčku mikrosekunde razjasnil nebo in smehljaj je vdihnil vase zrak, poln dišečega jutra. Obraz je ovila mehkoča davno pozabljene sproščenosti. In obraz je z otroško ponižnostjo prosil smehljaj, naj ostane pri njem. In taki prošnji se smehljaj pač ne more upreti...

Dragica Štefi, prof.

»Lej, tamle je kos. Ma kdo ga je nastavu glüh semle, k moji mizi. A sploh še kdo je kruh!? Pojma nima folk, kva vse je v kruhu dons. Kdor je vsaj mal osveščen, se kruha na daleč izogne. Tamali pa kar – lej, pa nutelo, pa viki kremo, pa kaj vem kaj še vse, stlačjo na eno skorejico. Moja mami da nekaj nase – mislim, res. Včeraj sem jo ravno srečal na stopnišču, ko je prihajala z joge in odhajala na predavanje o »mladi, lepi in uspešni ženski«. Ne vem, kva je lih ona šla na to srečanje, k ni ne mlada, ne uspešna. Vzel sem si pol tiste makarone iz mikrovalovke in spil sprajt od zutrej. Stal je zraven bratovga sendviča in me je že mel, da bi pojedu še kruh. Pa kva je to sploh – kruh!? V šol skoz poslušam, da je kruh taglavno v življenju – jest ga pa sploh ne jem!? A je to OK? Mislim, a je to sploh kašen življenje! Baje so včas vse nardil za kruh. Ne vem, v šol beremo o tem. Pa, de je naše živlene k kruh, pa de je en dobr k kruh, pa kdor ne vem kva, kruha strata itd., itd... Zabloda!? Tolk ene lakote – oni pa kruh. K b vedli, kolik ni zdrav, bi čis lepo preživel! Sori – jest ne. Zdele brišem. Šibam na tekvando. Ej, ampak kolik bi en kos zdele...

I. kvadrant

Prvi kvadrant

je pomlad...

Svoboda v prizmi brezskrbnega jutra.

Ostrina prostega pada

in olajšanje varnih pristankov v temi.

Prvi kvadrant

je razsežnost poguma,

držnost samosvoje poti

in večni izvir navdiha.

Prvi kvadrant

je mladost,

razkošna, vihrava in včasih otožna.

Je kaos v navideznem redu

in divji polet nedvoumnih besed.

Dragica Štefi, prof.

Zima se poslavlja

Pokrajina, odeta z belo odejo,

spi in sanja le lepe stvari.

Nato pa prvi žarek spomladanskega sonca

prebudi vse, kar pod belo odejo spi.

Snežna odeja pa se topi

in odide tja, kjer je doma.

Toplo sonce pa prebuja vse,

kar je zaspano!

Tamara Vavtar, 4. b

Drugi letni čas

POLETJE in MLADOST

»O domovina, ko te je Bog ustvaril,
te je blagoslovil z obema rokama in je rekel:

‘Tod bodo živeli veseli ljudje!’ (...)

Kakor je rekel, tako se je zgodilo.

Božja setev je pognala in je rodila – vzrasla so nebesa
pod Triglavom.

Oko, ki jih ugleda, obstrmi pred tem čudom božjim,

srce vztrepeče od same sladkosti; zakaj goré in poljane
oznanjajo,

da je Bog ustvaril paradiž za domovino veselemu
rodu, blagoslovljenemu pred

vsemi drugimi«

Ivan Cankar, Kurent

V vročem poletju stojim. Zoreče žito sem, valujoče na polju.
Pere me dež in suši sonce, v lahnem vetru vzdrtetam in v neurju
se sklanjam k zemlji. K moji, topli in dehteči slovenski zemlji.
Ista kot pred stoletji stoji v združenih Evropi, težka ilovnata na
Krasu in pod kopiti lipicancev čakajoč zorečega ruja. Mehka in
valovita v ravnini Prekmurja, potresajoča se ob Muri in na
Hotizi. V okruške sprijeta in redka v verigi mogočnih gorenjskih
vršacev, skoraj neopazna v majhnosti, a trdoživosti Primorja,
radodarna in mehko vabljiva v dolenjskih gričih. Skupaj
stopava po njej, drug mimo drugega iščeva prostor v
globaliziranem svetu. Evropejca. Slovenca. Človeka. Sočloveka.
Mogoče prijatelja?! Prijatelja...

Nazaj v planinski raj

Pod trto bivam zdaj
v deželi rajsko mili,
srce pa gor mi sili
nazaj v planinski raj.
Zakaj nazaj?
Nazaj v planinski raj!
Tu zelen dol in breg,
tu cvetje že budi se,
tu ptičji spev glasi se,
gore še krije sneg.
Zakaj nazaj?
Nazaj v planinski raj

Simon Gregorčič

Moj raj je kraj, ki obstaja. Moj raj je stisnjena
vasica na robu polja, samotna kmetija na strmem
bregu, ribiška kočica ob morju. Moj raj je tukaj, med
ljudmi, ki jih imam rad. »Srce človeško – sveta stvar,
«je zapisal Simon Gregorčič. Moj raj je, ko smem
vstopiti v tvoje srce... Moj raj je veselje, ki ga smem
deliti s teboj, in žalost, ki jo smem preložiti na tvoje
rame. Te lučke, ki se prižigajo v adventu, in venec, ki
ne ovane. Ta trenutek, ki ga deliš z menoj.

Dni mojih lepša polovica kmalo,
mladosti leta, kmalo ste minule;
rodile ve ste meni cvetja malo,
še tega rožce so se koj osule,
le redko upa sonce je sijalo,
viharjev jeze so pogosto rjule;
mladost, vendar po tvoji temni zarji
srce bridkó zdihuje, Bog te obvarji.

France Prešeren, Slovo od mladosti

Mladost – v decembru svojega življenja se te spominjam.
Čudovita, zarudelih lic, pravkar pokukala izpod pomladnega
snega, siliš nezadržno kvišku. Spremljam te s svojimi očmi, na
poti puhaš v prezeble dlani, v šoli zvedavo napenjaš misli, ob
zahajajoči poletni zarji strmiš v čas pred seboj. Čudovita
mladost, neugnana, neukročena, v stoletjih viharja gradiš,
smela si utiraš pot, kamor preudarnost ne upa, zmagovita si
tam, kjer razum odneha. Zato ostani taka, moja mladost in
mlada domovina. Opominjaj me v moji starosti nase, ne daj, da
se pozabim, ko me vrti življenje, me brusijo poletni viharji in
padajo prepreke na mojo pot.

GALEB

Kako lahkotno leti,
kako visoko leti.
Poglej njegov zamah kril,
poglej, kako svobodno leti!

Vsa modrina neba je njegova,
to je kraljestvo galeba.
Kraljestvo lahkote, svobode, sreče, topline...
Tam zgoraj v modrini je povezan z zvezdami, soncem in luno.
To je njegovo kraljestvo,
kraljestvo galeba.

Tamara Vavtar, 4. 6

Mladost

*Pod dvema hrastoma je stala,
v preteklost skrita, neopazna,
da skoraj bi jo bil spregledal,
ko silil k vrhu sem napet.
V sopari ritma, ki ga daje svet,
sem, ne da bi se bil zavedal,
obstal pred njo ujet.*

*Od kod, zakaj, sedaj prav
butne vame,
zroč v ta rožni popek
in belino lic,
smehljaj v očeh in žarke sonca
in konice slame v laseh.
Ta gibki vrat in rdeče usne,
vitke roke in prst v dlaneh,
jaz pa na tleh,
klečeč pred njo,
sam – starec mladega telesa, zroč vase
in v to,
kar sem imel in kar sem zdaj.*

*Ukrivljene so moje misli
in težkih udov že lovim korak,
nekdanj pa tak,
pod dvema hrastoma sem stal
in svet se je razpiral nad menoj,
prepričan, da bom sam
ali s teboj
v življenju zmagoval.*

Mladost!

*Ali pa vendar ni dovolj,
da sem vsaj v hipu te ugledal,
da se zavem, kaj sva bila,
ko sem po zvezdah segal?*

Maja Zajc Kalar, prof.

II. kvadrant

II. kvadrant

Drugi kvadrant

je poletje.

Osupljiva moč jasnega dne,

ki pretresa veselje.

Je čas odločitev,

obdobje napredka, ki navdušuje

in moč prepuščanja smislu.

Drugi kvadrant

je strastna sla po življenju,

je hvalnica novemu rojstvu

in zazrtost čez asimptote

lastnih meja.

Drugi kvadrant je malo veselje,

v njem najdeš sebe in smisel in svet.

Dragica Štefi, prof

Tretji letni čas

JESEN in VIHAR

Na eni strani si, moj brat, na drugi pa srce je tvoje.

Le kaj mi brani, da ne znam,

Do tvojih vrat – saj tam je moje!

Moj svet in moja domovina, preteklost, ljubica edina.

Vihar me stresa, klas, ki še zori, se upogiba. Pretežko je, o, res pretežko, da v trdih čevljih preko mene gazi stroj in me tepta. Še bolj boli me v moji zemlji, razklana je na dvoje, kot da iz enega telesa je zrastle tisoč rok, ki trgajo. Rad bi, da ta vihar se unese. Rad bi nazaj, nazaj v planinski raj. A Čas teče po svojem tiru. Rad bi ga zasukal, rad bi kazalce naravnal drugam, nazaj. Ostal bi v otroštvu, v nedolžnosti in v času nezavedanja. Nisem še zrel! Nisem za žetev pripravljen. Moj klas je visok, a prazen. Moja barva je svetla, a ne zlata. Manjka mi še dni, da dozorim. Prezgodnja je žetev.

BOSA POJDIVA

*Bosa pojdiva, dekle, obsorej,
bosa pojdiva prek zemlje trpeče,
sredi razsanjanih češnjevih vej
sežem ti nežno v dlani koprneče.*

*Beli so beli so češnje cvetovi,
temni, pretemni so talcev grobovi.
Kakor ponosni galebi nad vodo,
taki so padli za našo svobodo.*

*Bosa pojdiva, dekle, obsorej,
bosa pojdiva med bele cvetove,
v krilo nalomiva češnjevih vej,
da jih poneseš na talcev grobove.*

Karel Destovnik Kajuh

Zasuta usta

*Nekje pokopališče je na hribu,
brez križev, rož, grobovi sami
in prek razpadlega zidu rumena trta,
ki išče luč z ugaslimi rokami.*

*Ležim v globini tiho, tiho,
v dolini mrzel je večer in pust.
Pri meni noč je in mi sveti.
Joj, lep je molk s prstjo zasutih ust.*

France Balantič

Dragi moj mož!

*V prvi vrstici te srčno lepo pozdravim in ti sporočam da je
France povedal da si dobil nekaj dopusta in da nas uprašaj kdaj
češ pridi domov pa mi bi najrajši videli da prideš takoj ko ti bo
mogoče saj veš da te že komaj čakamo dela boš pa dobil vedno
dosti pridi kadar hočeš zdaj ali pa pozneje pa ko se nič neve
morda se zna še ta čas kaj zmešati tako da še neprideš zato pa je
najbolje da prideš takoj pa je že France rekel da prej ne moreš
priti kobojo prišli drugi iz dopusta pa pridi če moreš pa samo
pogledati čeprav samo za kakšno uro pogledati pa da boš dobil
kaj za jesti in da neboš lačen pa tisto blago je tudi prinesel pa
da boš povedal za kaj da bo ker je vse prav čedno pa nekaj žajfe
moraš tudi prinesiti pa še cukra ker ga nimamo nič več pa če se
ti nebo sitno zdelo daj kupit še eno metlo pa jo priveži na kolo
pa še cvirna nekaj črnega več pa belga saj ti pošiljam nekaj
denarja ker vem da ga nimaš pa pridi če ti bo mogoče vsaj v
nedeljo malo pogledati ker te že vsi komaj čakamo Tonček je
videl da ti pišem pa je še sam rekel da ti bo pa se mudi
nedopušča čas pasem rekla da bom jaz zapisala da te lepo
pozdravi Marica in Jožek pa sta slišala pa sta zavpila še jaz še
jaz pozdravim ateta pa domov morajo priti*

*Končam in te še enkrat srčno lepo pozdravimo vsi skupaj
mama Micka in jaz tvoja žena M.*

Ljubi Moja žena in Vsa moja družina

najprvo Vas srčno pozdravljam ter vam sporočam da imamo nalog za spremanje nevem kam in kako moje stvari sem spravil k Jožetu in tudi vse kar sem kupil za Franceta dva pulovera sta naša 1 pa Francetov in 3m klota 1m mojga in 2 para nogavic ves Francetov blago stane lir 884, (poškodovan tekst)... nič pomagati molite da (poškodovan tekst)... in veselo svidenje Ker jaz vedno srčno upam da po Božji volji in Marijini prošnji se bomo veselili skupaj sešli, vse pa tudi kakor je Božja volja, Če nas usode bi ločil vihar, Src nam pa nemore ločiti nikdar, imam vam še veliko pisati pa zaenkrat nimam časa Če Bog da osebno več Ljuba žena še enkrat Te srčno pozdravljam srčne pozdrave pošiljam tudi vsem mojim najdražjim Tončku Marici Jožku Francki Mami, in Micki, ter vsem Brletovim in vsej žlahti

Z Bogom veselo svidenje, Anton

(Pismi sta natančen prepis pisem Marije B., ki je pisala svojemu možu Antonu. Nastali sta leta 1945 ob koncu druge svetovne vojne. Kljub optimističnemu tonu se nista nikoli več videla.)

A vojna? A taka taprava vojna? Pojma nimam. Vem, mislim, včas, ko igram igrce, vidim puške pa to, pa tanke in bombe, saj je kul – tkole, ko šprica kri, pa pada folk po tleh, ti pa dobiš točke in zmagaš. A ti misliš pa taka – taprava vojna? Tko prbližn k v Iraku pa tam? Ja, no, sej slišim o tem. Lih včerej, ko sem šibal v gostilno, mi je fotr zatežu, da včas pa že ni blo tko – da bi kar sred tedna letal okol – in dedi, ki čepi v dnevni sobi cele dni, je potegnu z njim. Sem takoj vedu, da ne bom dobu jurja! In glih je bla na TV oddaja, pa vse krvav, pa begunci in ful reven folk. Ne vem, kva je to s tem svetom dons. En bi moru nekaj narest. Saj ne morjo ljudje tkole živeti! Ampak jes zdele res nimam cajta o temle razpredat. Frendi me čakajo, pa še oblečt nimam kej – fant, mam res en beden živlene! Ampak eden bi res mogu kej narest. Mislim, mal pomagat al kaj? Pa zakva ne bi uni, ki majo vse, pa moč in oblast, pa keš? Ma, sej bi v bistvu lohik vsak neki pomagu. A tud jes lohik kej nardim, mislim? Moji tastari pravjo, de lohik vsak kej dobrga nardi. Še v šol isto poslušam. Ma ne vem, no – neki pa mora bit na tem, če vsi to rolajo. Neki že mora bit...

Zgodilo naj bi se samo enkrat. Vsaj tak je bil namen. Zgodilo naj bi se, načrtovano, v polnem sožitju vseh možnih dejavnikov in domišljeno do zadnje, z lasersko natančnostjo izbrušene podrobnosti. Zgodilo naj bi se, v senci davno oguljenih, a nikoli povsem premaganih parol v smislu – »Saj vsi to delajo«, »Enkrat ni nobenkrat« in »Poskusiti ni greh«.

Zgodilo naj bi se v luči nekega višjega cilja, v zanosu spoznavanja nečesa novega, v sposobnosti doživetja nečesa povsem imaginarnega in hkrati v togi, skoraj teoretično hladni realnosti.

Izbrani trenutek se je bližal in v mislih je do onemoglosti obnavljala korake brezhibnega načrta, predvidela je takorekoč vse in za vsak odmik od popolnosti določila najboljše možne ukrepe in rešitve. Ko je veselje stopilo v tisto usojeno uro časa, je bila brezkompromisno odločena, da je nič na svetu ne more prikrajšati za slast doseženega cilja. Vsa pričakovanja, ure skoraj brezumnih razprav z lastno podobo idealnosti, vse podobe domišljjskega sveta in vse sanje so se skoncentrirale v en sam drobec večnosti, ko se je vendarle zgodilo...

Zemlja ni obstala. Zvezde niso posule noči s prahom zlate mesečine. Srce ni občutilo razlike med prej in potem. Ozadja ni napolnilo hrepeneče igranje orkestra tisočih violin. Le nek skrušen in do korenin utrujen glas je v morečem taktu nabijal na stene srca kaotične vprašalnice: Čemu, Zakaj, Kako, Kam zdaj? Bilo je tako grozeče navadno in medlo, da je mehki in nežni del njene duše za dolgo utonil v mrak zanikanja in pozabe.

Svet ni zaslutil njene stiske. Ostrino razočaranja je skrila v lahkoten korak, praznino srca je oblepila z brezhibno urejeno podobo. Da pa bi našla sebe in tisto nekdanje drhteče čutenje lepote, je vsak dan znova na istem mestu ihtavo iskala podobo obljubljenе sreče. Preprosto in naivno mladostno preizkušanje, ki se ji je zdelo

tako lahkotno in mikavno, se je sprevrglo v nevrotični stil brezbarvnega in nikoli izpolnjenega življenja.

»Če bi živela še enkrat«, večkrat pomisli, »bi začela znova.«

Četrty letni čas

DECEMBER

Ostal sem. Stal inu obstal sem, po Trubarju. Po vaši naklonjenosti sem med vami. Po vašem prijateljstvu sem znova in vedno tukaj. Zelen sredi zime, bel v sušnem poletju, rastoč v kruh preko stoletij, samo zaradi vas. V novem svetu sem – pa zame ni nov. Videl sem že nove svetove, prešla so kraljestva in viharji in letni časi. Vi pa ste vedno tukaj. Mogoče se spreminjajo vaša imena, mogoče celo vaši obrazi. A brez vas me ni. Vaše roke me sejejo in vaše solze pojijo, vaše misli mi dajejo rast in vaši načrti me povežejo... v klas. V zrelost, odgovornost. Nikoli nisem na koncu! Vedno začenjam, v preteklosti posejan rastem danes za druge, dajem sadove njim, ki me pričakujejo. Prelivam se prek šengenskih mej in se plačujem v tujih valutah, govorim jezike Evrope in plešem v naglici sveta... Ni važno! Nepomembno! Zrel sem v svoji slovenskosti. Zrel sem v vaši ljubezni. V tisočih letih od Brižinj do Bruslja. Daj, Bog, da zmorem TUDI pot od svojih vrat, preko navlake sodobnosti odriniti telefon in potrkat pri sosedu...

Dragica Šteh, prof.

Dovolite mi, prosim, božič brez globalizacije in ce-jev:

brez CD-jev in PC-jev,

brez BTC-jev in WTC-jev.

Brez CBS-ov in ostale navlake.

Dovolite mi, prosim, božič brez barvnih in utripajočih smrečic,

ki jih v resnici ni

in jih je izumil g. Potrošnik,

in brez pravilno gladkih in popolno izdelanih bunk po Cartierju

in brez vzorčnoujemajočih se paketov,

GSM-ov z božično melodijo, ki te spremlja na drugem c-ju,

na WC-ju.

Brez kave brez kofeina

in s sladkorjem brez sladkorja

in s telesi brez duš.

Dovolite mi, prosim, božič brez Iraka,

brez dirigenta sveta a la Bush

in brez gripe in ptičje zmede.

Dovolite mi, prosim, moj božič,

Da posekam smreko za hišo in jo ozebljih rok ob

spremlstvu otrok otepem na pragu.

Jo okrasim s pisano šaro,

ki se desetletja že zbira v škatli za omaro in dovolim na njej

navadnih bonbonov in ponesrečenih piškotov otroških prstkov.

Da dovolim suhemu mahu,

da se pokrije po prahu preteklega leta –

- ker potem bom itak

- prižgal svečko

- in v njenem drobnem plamenu

bom pomahal polenu

v kaminu, ki o božiču dogoreva.

In se nasmehnil spominu novega leta,

tako počasi ugašajočega v zlaganosti navidezne resničnosti.

In bom srknil čaj iz odškrbljene skodelice

in naložil na ogenj vse časopise.

in otresel bom prah in stopil v Pravo novo leto,

ki bo moje.

In od mene začeto.

Maja Zajc Kalar, prof.

Mogoče pa je ravno to tisto pravo,
neponovljivo življenje.

Tisto strmenje v obok nad seboj
in iskanje igle v kupu sena.

Tisto pihanje v prezeble dlani
in pretegovanje po kamenju v avgustovskem
zahajajočem soncu.

Tista smrekica, otepena na pragu,
in poleno v kaminu
in stisk dlani, ki so leta skrbele zate,
dajajoč ti vse – ljubezen, toplino, nauke preteklih življenj
in izgubljenih sanj in tiste mehke, božajoče oči.

Gotovo je to – tisto pravo življenje.

Mora biti!

Ker kaj pa sicer je, če ne

- zlato valoveče žito v poletju
- meglice pod vejami smrek
- maj
- ali prvi decembrski sneg?

To je tisto pravo, tvoje življenje.

Vredno vsakega trenutka in vsake misli,
slehernega stiska roke in pogleda v oči,
vsake že prelite in čakajoče solze,

srca,

da se stopi in objame svet. Ne enkrat –
vedno in spet.

Vseh prejšnjih in naslednjih let.

Maja Zajc Kalar, prof.

Ma, ja, december je kul. Pa vse te lučke, pa svečke, pa folk je nekako bl prjazen. Še pr nas je drgač. Mama pusti tist letanje pa speče piškote, pa fotr je OK, pa dedi in babi prideta. To je zmer dobr, saj z bratom kaj dobiva. Pa vsa ta darila. Nekak kar čutim, da moram tud jes drugim kaj dat. Al pa vsaj pozdravt, k vidim soseda. No, sej bom. Mogoče pa je le nekaj na tem – na tej preteklosti. Od nek je že moral vse to prt, mislim, nek se začne. Kar neki! Sej poslušam u šol, ma že od vrtca to – o domovini, pa kruh, pa brez dela ni jela, al kva že. Ne, ampak resno. Nekej že mora bit na tem. Grem do frenda – kva če bi vsaj venček nardiš, al neki?! Ma je res vse nekam tako lepu...

K O N E C

Na literarnem večeru so sodelovali dijaki:

Roko Malkoč - klavir

Lara Škof - violina

Mitja Gliha - interpret

Irma Zidar - interpretka in avtorica zgodbe Pliš

Simon Černe - interpret

Tamara Vavtar - interpretka in avtorica prispevkov

ga. Dragica šteh, prof. - interpretka in avtorica prispevkov

ga. Maja Zajc Kalar, prof. - interpretka in avtorica prispevkov, avtorica literarnega večera in teksta ter organizatorica izvedbe

Avtorica besedil v slengu: Maja Zajc Kalar, prof.

Mentorica literarnega krožka: Majda Simonič, prof.

Uredila: Maja Zajc Kalar, prof. in Darko Pandur, prof.

Grafično oblikovanje: Darko Pandur, prof.

Lektoriranje: Vesna Celarc, prof.

Kratka zgodba

LITERARNA DELAVNICA

Irma Zidar

Nevidno

»Le kaj mi je bilo tega treba!« se je tiho karala Eva. Če se včeraj ne bi potepala naokrog in bi ponovila snov, bi zdajle znala odgovoriti na tole...« Napeto je grizljala svinčnik in se poskušala spomniti odgovora. Ni ji uspelo. Pogledala je po učilnici in videla, da ostala dekleta veselo pišejo odgovore. »Seveda, one so se že cel teden pripravljale na test in ga niso jemale tako zlahka kot jaz. Presneta zgodovina! Kateri genij je iznašel infinitezimalni račun? Kako naj jaz to vem? Zakaj ni raje: kaj je to?« je ježno pomislila. Glas v glavi je utihnil, a oglasil se je drug glas, ki ga je že dostikrat slišala, a ni bil njen. Ponovno je prebrala vprašanja, malo razmislila in glas ji je povedal odgovor. In tako naprej, dokler ni rešila celotnega testa. Na koncu je hotela preveriti odgovore, a se pravzaprav sploh ni spominjala, kdaj je odgovorila nanje. Hitro je oddala svojo polo in odšla. Kasneje je preverila odgovore v svojih knjigah. Ujemali so se!

To se ji ni zgodilo prvič. Nekoč se je izgubila na hodniku, nato pa se je čez nekaj časa znašla v svoji sobi, ne da bi se sploh spominjala poti. Vedela je, da mora biti za tem kaj več... Tisti dan je odšla na vrt in sedla pod drevo. Opazovala je druga dekleta. Vsa gosposka in pripravljena na nepomembno in dolgočasno življenje v moževi senci na velikem, bogatem posestvu. Kar predstavljala si jih je, kako se s strahom opazujejo v ogledalu, kdaj bodo prišle prve gubice in kdaj se bo pojavil prvi sivi las. Življenje, polno puhlih pogovorov o oblekah in nepomembnih dejanjih drugih žensk. Gledala jih je, kako sedijo na travi in se pomenkujejo. Tiho in zadržano, brez otroške igrivosti, ki je izginila v trenutku, ko so prvič prestopile prag te stavbe. Da, pripravljene so bile na doživljenjsko enoličnost.

A ona ni bila.

Upirala se ji je misel na poroko in na vse, kar je z njo povezano. Čutila je, da je v življenju še kaj več kot le slepo sledenje moškim. Odgovore na svoja vprašanja je dostikrat našla v knjigah. Pa ne šolskih. V tistih ni bilo uporabnih reči.

Koga le zanima kuhanje in skrb za otroke? Če se dobro poročiš, tega ne rabiš.

Prave skrivnosti so bile zakopane v knjižnici.

Nenadoma je od gradu prišla ena od deklet in se ustavila ob gruči ob ribniku. Nekaj je spregovorila in potem so vsa dekleta začela vreščati od navdušenja. Eva je takoj vedela: ples. In pa verjetno skupina bogatih mladeničev. Kaj pa drugega. Plesov ni marala, čeprav je rada plesala. Vendar je vedela, da na tem plesu pravega plesanja ne bo. Le neko spogledljivo stopicanje naokrog. Ne, danes se ga ne bo udeležila. Tiho je vstala in odšla proti gradu v knjižnico.

Tam se je usedla v velik, star naslanjač, ki je zagotovo že videl boljše čase. V teh nekaj letih, kar jih je prebila tu, je prebrala vse knjige že po večkrat. Knjige so bile predvsem o razlagi sveta in vsakodnevnih pojavih. In o veselju, matematiki, botaniki. Včasih pa je dolge ure le sanjari. Vedno si je želela, da bi se znašla v svojem domišljijem svetu, ki se je zdel tako brezskrben... Listala in brala je knjige do poznega večera, dokler ni sončna svetloba povsem izginila. Prisluhnila je. Slišala je igrati violine nekje daleč... Tudi slaboten glas čembala je prepoznala. Zaprla je oči in počasi utonila v spanec.

Zbudil jo je šum. Odprla je oči, a ni videla ničesar. Potem pa je skozi vrata vstopilo dekle s svečo v roki. Odšla je do police in po kratkem razmisleku vzela neko knjigo. Nato se je usedla na tla ob polici in začela brati. Eva jo je nekaj časa opazovala, nato pa tiho poklicala: »Lisa!« Punca se sploh ni prestrašila, temveč je počasi pogledala v njeno smer, vstala, odložila knjigo in odšla. Naslednje jutro Lisa ni o tem vedela nič. Zgodilo se ji je isto kot njej sami dan prej pri testu. A kaj je to bilo?

Nekaj tednov kasneje je Eva spet sedela pod drevesom. Življenje se je spet vrnilo v stare, enolične tirnice. Nič nenavadnega se ni zgodilo. Do trenutka pod drevesom... Tresk! Jabolko je padlo z drevesa naravnost Evi na glavo. To še ne bi bilo nenavadno, če ne bi zaslišala smeha, ki je prihajal od nikoder. »Kdo si? Kje se skrivaš?« je vprašala napol ježno, saj

jo je od udarca močno bolela glava in čutila je buško, ki je že začela rasti.

»Kdo sem? Dobro vprašanje. Kje sem? Ob tebi. In ne skrbi. To z jabolkom se je nekoč pripetilo tudi meni. In ravno tu!« je dejal moški glas poleg nje. Pogledala je, a ni videla ničesar. Le drobno...miško?! »Miš, ki govori?!« je bila osupla Eva. »No, ne ravno miš. Poglej gor!« je sedaj zaslišala glas nekje nad seboj. Res je pogledala, a ni videla ničesar. »Saj ne pričakujem, da me boš videla, samo nočem obveljati za miš,« je dejal glas.

»Se zavedaš, da pravzaprav fizikalno ni mogoče, da se pogovarjam z...kaj sploh si?«

»Če se pogovarjava, je torej mogoče.«

»In zakaj si se oglasil meni?«

»Oglasil sem se mnogim, a nihče ni poslušal.«

»In kaj pravzaprav si?«

»Če se človek dolgo časa zadržuje na nekem kraju, na nekem območju, tam ostane nekakšna kopija osebnosti, kakršna je bila tista oseba, preden je odšla.«

»In kako ve, kdaj se mora kopirati?«

»Ah, daj no. Takoj, ko nekam prideš, se kopija začne oblikovati. Ves čas je kopija odsev resnične osebnosti, a ko oseba, človek, odide, kopija ostane nespremenjena. Dlje, ko si se zadrževal na nekem kraju, dlje kopija ostane. A po določenem času izgine. Ostane samo tako, da se napaja oziroma ohranja. Pogovor s teboj me krepi, na primer.«

»Torej si živ?«

»Nekoč. Oziroma sem morda še.«

»Kako ti je ime?«

»Isaac Newton.«

»A, že vem! Infinitesimalni račun!«

»Da.«

»Saj veš, da se je nenavadno pogovarjati z zrakom, ki trdi da je Newton, kajne?«

Zasmejal se je. »Nekoč mi boš verjela!«

Začel ji je pripovedovati o sebi, kajti v razlaganju je očitno zelo užival.

»Hm, rojen sem bil leta 1642, na božič. Spominjam se, da mi je babi dostikrat govorila o tem.«

Malo je premolknil. »Nadaljuj,« ga je vzpodbudila.

»Ah, žalostna zgodba. Oče je umrl še pred mojim rojstvom. Mati se je kmalu spet poročila in se odselila. Odraščal sem pri babici in hodil v krajevno šolo. Ko sem bil star enajst let, je očim umrl in jaz naj bi prevzel njegovo kmetijo. A so mi knjige dosti bolj dišale kot koze.« Newton se je zasmejal. »Zato sem bil kmalu poslan na Cambridge. Polsester in polbrata tako nikoli nisem maral, še manj pa matere in očima. Gospod in gospa Smith,« se je posmehnil Newton. »Bil sem vase zaprt čudak. V svoj rojstni kraj sem se še dostikrat vračal in kot slišiš, sem še vedno tu.«

»O čem razmišljaš?« jo je nekoč prestrašil, ko se ji je nenadoma oglasil za hrbtom.

»Prestrašil si me!« je vzkliknila. »Razmišljala? No, večkrat se mi je zgodilo, da so se mi v spominu pojavile luknje. Morda kaj več o tem?«

»Pravzaprav... da. Vstopil sem v tvoj um in stvar opravil namesto tebe!« je dobila odgovor.

»Je to mogoče?« je bila začudena.

»Ne za vse. Ostale kopije tu tega po večini niso zmožne. Kot niso zmožne pogovora. Je pa tvoja kopija na dobri poti.«

»Moja?«

»Da. Vendar boš morala še malo ostati v tej zakotni luknji,« se je zasmejal Isaac.

Novi prijatelj je Evi precej popestril življenje. Veliko sta se pogovarjala in Newton jo je počasi naučil brati svoje misli. Skupaj sta razpravljala o življenju. Dosti sta hodila v knjižnico in Eva mu je glasno brala.

Nekega dne sta ponovno sedela v knjižnici, ko je Newton nenadoma zakričal: »Zdaj sem se spomnil! Nekoč sem našel točko, kjer se vse ukrivi. Ravnine, prostor... vse. Vse se spremeni in dobi povsem nove dimenzije. Tam je svet drugačen. Tega nikoli nisem nikomur povedal, kajti nihče mi ne bi verjel. Le obesili bi me. Zaradi lažnivega in zavajajočega govorjenja,« je prhnil Newton. »Zato sem odnehal...« Nenadoma se je zdrznil: »Bil sem v tvoji glavi. Vem, da zmoreš. Vem, da zmoreš dokončati moje delo. Dokaži! Dokaži svetu, da se nisem motil! Dokaži, da sem imel prav!« je začel zbegano kričati in begati naokrog.

Ob tem se je Eva nadvse nenavadno počutila. Vpitje je odmevalo po prostoru. Kaj se mu je zmešalo? Kaj ga je kar naenkrat obsedlo? O kakšnih svetovih je govoril? Kričanje se je kar naenkrat preselilo v njeno glavo. »Kaj za...« Začutila je topo bolečino in utripanje na sencih. Prežet jo je val vročine, že v naslednjem trenutku pa se je onesvestila. Kričanje je potihnilo.

Od tistega dne, ko se je onesvestila, se je z Newtonom pogovarjala samo še enkrat. Bil je vznemirjen, razburjen, a hkrati zaskrbljen. Čutila je, da ga nekaj močno skrbi, a ji ni hotel povedati kaj, ko ga je vprašala. Kot bi se nečesa bal... Hotel ji je čimprej in čimbolj nazorno razložiti svojo teorijo in matematične izračune. A vse skupaj je bilo napol noro; z matematičnimi izračuni naj bi se dalo izračunati, kdaj in kje se pojavi točka ukrivljanja prostora in časa. Evi nič ni bilo jasno in Newton je začel obupovati. Odločil se je za zadnjo možnost, ki je bila pravzaprav tvegana. Vstopil bi v um in ji razkril svoje vedenje o tem. Stvar je bila tvegana. Ker bi se Evi lahko zaradi tega zmešalo. Toliko nemogočih informacij! A je vse skupaj uspešno prestala. Pravzaprav je razumela in zdelo se ji je povsem logično.

Potem pa je Newton izginil. Ni vedela, ali je izginil ali pa se ji le noče oglasiti. Več dni ga je zaman čakala. Sama je poizkušala z izračuni ugotoviti, kdaj in kje se bo pojavila Točka. Dolgo je računala in preverjala, dokler ni bila povsem prepričana v pravilnost izračuna, ki ga je dobila. A imela je problem: ni vedela, kaj to pomeni. Poleg tega so se ji v sanjah

pričele prikazovati grozljive senčne postave, zaradi katerih ni mogla spati.

Na noč, ko je prišla do rezultata, je bilo najhuje. Takrat se je zbudila vsa opraskana in v modricah. Bilo jo je strah in ni si upala več zaspati. Morda so ista bitja preganjala Newtona.

Spomnila se je njegovih besed, da so duhovi vezani le na kraj bivanja. Kajti nedvomno so jo preganjali duhovi. Torej bi se z begom rešila pred njimi. V gradu kmalu ni več našla mirnega kotička in bila je že tako obupana, da je zbrala najnujnejše stvari in ponoči zbežala iz gradu. Kar povsod je namreč že videvala sence in ni se mogla znebiti občutka, da ji nekaj ves čas sledi.

Prespala je v bližnji vasi na starem seniku in prvič po zares dolgem času se je zbudila naspana. Spet je lahko začela razmišljati. Kdo so nočni napadalci? Kje je dobila rane? Napadi so se z računanjem stopnjevali, torej je bil napad povezan z odkrivanjem Točke. Nikakor ni videla izhoda. Poiskati mora nekoga, ki bo vedel, kaj z izračunom početi. Poleg tega je morala dalje. Bila je lačna in s seboj je imela le malo hrane. In zagotovo jo bodo kmalu začeli iskati. Če ne upravnik, pa starši. Ob misli na starše se ji je skoraj obrnil želodec. Mati je bila doma le redko, očeta pa sploh nikoli ni bilo. Pravzaprav je bil čudež, od kje se je pravzaprav pojavila ona. Ne, onadva je ne bosta iskala.

Torej... Kdo bi lahko znal uporabiti izračun? Edinole Newton. A on je izginil. Kaj ni nekoč rekel, da je morda še živ? To je bilo njeno edino upanje. A hkrati tudi nemogoča naloga. Kako naj najde starejšega gospoda, ki je bil rojen v letu 1642 in sedaj živi bogve kje, če sploh še živi?

»London!« je vzkliknila. Hodila je dolgo časa in prestala nemalo nevšečnosti, preden ga je zagledala. »Gospod Newton, prihajam!« Čeprav se ji niti sanjalo ni, kje bi gospod Newton lahko bil, je z vzradoščenim srcem stopala po ulicah Londona. Za hip je celo pozabila na skrbi, lakoto in utrujenost, ko je zagledala Tower bridge. Osuplo si je ogledovala tudi obglavljanje nekega državnega vohuna. Dostikrat je slišala, da se take stvari dogajajo, a vseeno je bila presenečena.

Ko je prišla v bogatejši del mesta, je previdno povprašala nekaj starejših gospodov, če poznajo gospoda Newtona. Povedala jim je, da je to znanstvenik, ki je sedaj že starejši mož. Vsi so ji odkimavali, edinole dobrodušen starček ji je dejal, da se znanstveniki zbirajo v veliki hiši ob Temzi. Hišo pa da bo prepoznala po velikem vrtu pred vhodom.

Stala je pred visoko rdečo opečnato stavbo in razmišljala, kako za vruga jo je življenje pripeljalo sem. Predramila jo je skupina starejših gospodov, ki so vroče razpravljali o vesolju.

»Zagotovo sem na pravem mestu,« je pomislila Eva. »Le še najti moram Newtona.«

Hitro je stopila za skupinico, katere razprava je bila čedalje glasnejša. »Oprostite gospodje!« je zaklicala. Sprva je niso slišali, a ko je tako tekla za njimi in jim klicala, so jo opazili. Začudeno so opazovali dekle v razcapanih oblačilih. Brez čevljev, za povrh. »Kdo si?« jo je najbližji začudeno vprašal. »Žal mi je, da vas motim,« je zasopihala. »Toda nujno moram govoriti z gospodom Isaacom Newtonom.«

Medtem ko je počivala na klopici in vdihavala opojni vonj bližnjega rožnega grma, je opazila gospoda, ki se ji je približeval. Želela si je, da to ne bi bil Newton, kajti njegovega nasršenega pogleda se je ustrašila. »Kaj bi rada?« je bevsknil. »Ste vi gospod Newton?« je vljudno vprašala. »Seveda sem!« je ponovno bevsknil starec. »In če mi imaš kaj povedati, stori to hitro, kajti nimam časa za ubadanje z otroki,« je še zaničljivo dejal. »Presneti pamž,« si je zamrmral v brk.

»Seveda, če dovolite...«

»Misliš kmalu končati?« jo je grobo prekinil. »Vesolje me čaka!«

Ko mu je hotela pojasniti namen svojega prihoda, jo je vedno grobo prekinil.

»Saj vam ni treba biti tako nevljuden! Prosim vas samo, da mi malo prisluhnete! Ali pa sem štirinajst dni zaman pešočila?« je nenadoma jezo povzdignila glas. Nekaj časa jo je besno gledal, a se je naposled odločil, da ne bo pobesnel. Mlado dekle, ki se mu upa zoperstaviti? Svet ga je vedno znova presenečal... »Poslušam,« je slednjič mirno dejal.

»Kaj veste o drugi dimenziji?« je z nasmehom vprašala.

Povedala mu je celotno zgodbo, starec pa jo je poslušal brez prekinjanja. Ko je končala, je dejal s povsem spremenjenim glasom: »Saj vendar veš, da vse to, kar si mi ravnokar povedala, nasprotuje zakonom fizike? Za tako govorjenje te lahko obglavijo!« Nekaj časa je molčal in opazoval, kakšen učinek so pustile njegove besede. Nikakršnega. Zavzdihnil je. Očitno ga nihče ne jemlje več resno. Prestar je že. »Tega nikoli nisem nikomur povedal, res je. A tega je že dolgo...« Ponovno je naredil premolknil. »Praviš, da si nekaj računala? Daj, pokaži!«

Dolgo je strmel v list, ki mu ga je pomolila pod nos. Čeprav je vsak dan razmišljal o tem, je vendarle trajalo nekaj časa, da je razvozlal račune in skice. Potem je rekel: »Tole je vredno razmisleka. Pridi z menoj.« Odšla je z njim v stavbo, tam se je za silo umila in nekaj pojedla. Potem je Isaac ves navdušen rekel: »Dolgo časa sem poizkušal narediti ta izračun, a so očitno moji možgani že tako postarani in zaverovani v svoj prav, da niso bili zmožni videti rešitve, ki so jo imeli pred nosom! Morda bi bilo v mojih mladih letih drugače. A kar se tebe tiče... Škoda, da si dekle. Tole je morda odkritje stoletja! Če seveda moja teorija drži. Ravno pravi čas si se oglasila. Točka se bo kmalu pojavila v bližini. Zato raje pojdiva. Vse ti podrobno pojasnim spotoma!«

Še pred večerom sta odšla iz Londona. Za starca je bil Newton zelo okreten. Da bi krajšal čas, je pripovedoval o svojih odkritjih. Tudi o Točki. »Bil je edini dokaz moje teorije. Bitje z orlovo glavo in napol človeškim trupom. Našel sem ga, vklenjenega v opuščenem delu inštituta. Nosil sem mu hrano, a nikoli ga nisem pripravil do tega, da bi spregovoril. On je bil moj dokaz, da je na drugi strani drug svet in če se oni zavedajo našega obstoja, ne morem predvideti njihove reakcije.«

»Kam sploh greva?« je vprašala.

Nagnil je glavo in veselo rekel: »Dokazat mojo teorijo.«

»Da, to vem. To sem vedela, ko sem zapustila svojo podeželsko šolo. Vso svojo dolgo pot že vem to. In kaj potem? Mislim, potem, ko jo dokaževa?«

»Če bo najino dokazovanje uspešno, potem bova stala pred portalom v drug svet. In vsaj kar se mene tiče, bi z veseljem zapustil ta svet in odšel tja,« je zamišljeno rekel.

Potovala sta nekako dva dni in medtem je Eva dodobra spoznala Newtona. Bil je resnično pravi genij in želela si je, da bi tudi ona nekoč poznala odgovore na vsa vprašanja. Ko mu je to povedala, se je samo zasmejal. Če se ji je na prvi pogled zdel strašen, je sedaj spoznala, da je resnično dober človek. Bil je tudi prva oseba, do katere je Eva začutila spoštovanje. In kar je bilo najpomembnejše – začutila je, da je ponovno našla svojega prijatelja.

»Mislim, da sva prispela,« je nenadoma dejal.

Ustavila sta se. V bližini je nekaj zašumelo. Občutek, da ji nekaj sledi, Eve ni zapustil že, odkar je zbežala, sedaj pa se je stokratno ojačil.

»Ali si slišal?«

Ni odgovoril. Ni mogel odgovoriti. Težko je zahropel in se zgrudil na tla. Nekaj je švignilo izza njegovega hrbta v zrak. Eva je imela na voljo le trenutek, da se je vrgla po tleh in se izmaknila smrtonosnim krempljem, ki so ji švignili mimo vratu. Trdo je treščila na tla. Sunek ji je pobral sapo iz pljuč. Bitje je zaokrožilo in se že vračalo. Bilo je le še vprašanje sekund. Splazila se je k Newtonu in se zazrla v njegov mirni obraz. Oči je imel zaprte. Divje ga je začela stresati za roke. Oddahnila si je, saj je še čutila utrip. »Gospod...« je vročno zaklicala, a ni dokončala stavka. Bila je prezaposlena z reševanjem lastne kože. Prevalila se je na stran in na mestu, kjer je ležala še pred sekundo, se je sedaj poznalo pet dolgih prask v zemlji. Bitje jo je ponovno zgrešilo. Naslednjič morda ne bo imela take sreče. Vstala je, stopila v prežo in si vroče obljubljala, da bo, če bo preživela, v življenju veliko več telovadila. Če ne v tem, pa v naslednjem, je mrko pomislila. In potem ga je zagledala... Bitje iz svojih nočnih mor. Čutila je, da je to stvor, ki ji je sledil že od začetka, čeprav ni vedla, kako mu je uspelo.

Žival, nekakšen ogromen križanec med orlom in človekom, je že ponovno letel proti njej in že stegoval svoje noge v smrtonosen objem. Eva je hitro počepnila. Kremplji so

ji raztrgali obleko in iz rezov v tkanini je primezela kri. Zakričala je, a ni izgubila prisebnosti. V hipu, ko jo je bitje preletelo, je vstala in se kot blazna pognala za njim. Tik preden bi se vzpel v višave, je skočila in se z vso močjo oklenila njegovih ptičjih nog. Lahko je čutila silni veter izpod njegovih mogočnih kril in zaznala je njegov napor, a obeh ni mogel dvigniti. Bitje je še nekaj časa silno zamahovalo s krili, a Eva je z nogami ves čas drsela po tleh. Končno se je bitje vdalo in butnilo na tla. Eva je pristala na trebuhu in že drugič v eni minuti izgubila sapo. Usta so se ji napolnila s prstjo. Z velikim naporom jo je izpljunila. Obrnila se je na hrbet in na vso moč hlastala za zrakom. Vidno polje ji je na veliko grozo kmalu zapolnila velika orlovska glava. Zazrla se ji je v oči... skoraj človeške oči. Toda človeške oči ne morejo biti tako hladne, tako krute... Zaprla je svoje oči. To je torej to. To je konec. Smrt.

Ta beseda ji je zapolnila vsak kotiček možganov. Zaslišala je tih tlesk, ko je bitje odprlo svoj kljun. Niti pomislila ni na to, da bi se mu upirala. Tudi pobegniti ni mogla. Nato pa...

Glasno je počilo in Eva bi prisegla, da je slišala, kako se je zdrobila lobanja. Odprla je oči in ni mogla verjeti prizoru. Newton, starec, je v rokah vihtel vejo, kot da je v svojih najboljših letih. Bitje se je opoteklo nekaj metrov stran, iz glave pa mu je curljal potoček krvi. Eva je sunkovito vstala in strmela v prizor. Starec je ponovno zavihtel vejo in priklenil sovražnika na tla. Udaril je ponovno. Bitje je spustilo cvileč zvok, kot da bi prosilo za milost. Starca to ni prepričalo. Nameraval je dokončati začeto. Roka mu je omahnila šele, ko se ga je Eva oklenila in zašepetala: »Pusti ga... Ne ubij ga...« Starec se je prelevil nazaj v prav to: v starca. Spustil je vejo iz rok in Eva se mu je vrgla v objem. »Rešili ste mi življenje...« je dahnila. Newton je odstopil. Morda zato, ker je bil utrujen, ali pa zato, ker se je mlada ženska nanj obračala s čustvi. Kakorkoli, bil je zmeden. Ozrl se je na stran...

»Eva!« Oba sta se zazrla proti nebu, a lahko sta le slišala prhutanje mogočnih kril in pošast je izginila v noč. Ni jima preostalo drugega, kot da zakurita ogenj in se poizkušata izmenično naspati.

»Prej si ga res dobro,« je dejala Eva, medtem ko sta se grela pri ognju. »Nisem si mislila, da si tak bojevnik.«

»Jaz tudi ne,« je odvrnil in oba sta se zasmejala.

»Misliš, da se bo vrnil?« je vprašala Eva.

»Ne, prepričan sem, da sva mu kar dobro posvetila,« je prejela odgovor.

»To bitje me je že večkrat napadlo v sanjah. In posledice so še vedno vidne,« je rekla in mu pokazala vidne rane. »Očitno hoče v svoj svet. Le da ne vem, zakaj ga midva ovirava. Ali ne bi bil vstop v njegov svet nevaren?« je vprašala.

»Ne,« je kratko odvrnil.

»Kako pa to veš?« je malo bolj zafrkljivo, kot je nameravala, vprašala Eva. »To bitje, ki naju je napadlo, naj bi prišlo od tam, kjerkoli že je to. Kolikšna je torej po tvoje verjetnost, da tam preživiva?«

A Newton je mirno odgovoril: »To so dejstva, se strinjam in v drugačnih okoliščinah bi se sam spraševal isto. Toda zaradi določenih podatkov, ki so mi bili dosegljivi, me to ne bega. Je pa bolj varno od tega sveta, verjemi.«

Ko je videl, da ji ni potešil radovednosti in da bo spet planila z vprašanji na dan, je spet z isto mirnostjo rekel: »Ne sprašuj, kaj vem, ker ti tega ne nameravam povedati.«

Po kratkem premoru je nadaljevala: »Ali veš, kje in kdaj bo Točka?«

»Tu nekje,« je skomignil, »le še počakati morava, da se proces začne. Zdaj pa se naspi. Jaz bom prvi stražil.«

Eva se je zvila v klobčič in v trenutku zaspala. Starcu pa je bilo že skoraj žal, da je to predlagal. Nenehno se je moral ščipati, da ga ni premagal spanec. Ko je že skoraj podlegel spancu, je noč presekala pošasten krik bolečine. Oba sta bila nemudoma na nogah. Eva je hitro pričela razpihovati ogenj, starec pa je pograbil goreče poleno. Kriki so se nadaljevali. Bili so vse bližje. Napeto sta zrla v temo. Zopet se je oglasilo prhutanje kril. Preden se je Newton uspel odzvati, ga je bitje z

nožnimi kremplji zgrabilo čez obraz in ga podrlo. Eva se je sklonila, da bi pobrala poleno, a jo je bitje sunilo stran, da se je prevalila po tleh. Starec si je medtem opomogel in zakričal: »A tako!? Izvoli tole!« In se z glavo naprej zaletel v ptiča. To nedvomno pogumno dejanje je imelo približno tak učinek, kot če bi hotel podreti drevo s perescem. A mu je vsaj uspelo preusmeriti pozornost nase. Bitje se je obrnilo. Newton je zakričal: »Eva! Eva! Bakla! Zakuri ga! Aargh!« V zadnjem trenutku ji je podal goreče poleno, nato pa so njegov glas udušile ptičje noge, ki so se ga ponovno oklenile in pribile na tla. Postavilo se je nad žrtev in ponovno odprlo kljun.

Eva je bila v težavah. Bil pa je le en način, da jih reši. Prsti so se ji tesneje ovili okoli bakle, ki ji jo je podal starec. Ni namerila. Ni ji bilo potrebno nameriti. Bitje je pravzaprav obsegalo vsaj tretjino njenega vidnega polja. Vzela je zalet in z vso močjo zalučala baklo.

Perje se je v hipu vnelo. Bitje je izpustilo starca in pričelo begati naokrog. Prav hitro bi postalo bakla, če se ne bi povaljalo po tleh in pogasilo ognja. Toda bilo je prepozno. Opekline so bile že prehude. Obnemoglo je obležalo na tleh.

»Mislim, da je v bližini udarila strela,« je izjavila Eva.

»Ne, to ni bila strela. Začelo se je...« je dahnul Newton. Kolikor so mu to dopuščale moči in sklepi, je stekel na vrh hriba in slednjič obstal. Eva mu je kmalu sledila. Slišala je obupane klice zveri, ki si je želela poleteti domov, a ni mogla...

A nič je ni moglo pripraviti na to, kar je zagledala, ko je pritekla na vrh.

Pokrajina je izgledala skrivljeno, spačeno in zavito v spiralo. Naenkrat je čutila neznansko težo med premikanjem. Čeprav je bila noč, je postalo svetlo kot podnevi. Naokrog so poplesavale drobne energijske iskricice. Tla so drhtela od napora.

»To je Točka?« je pomislila Eva.

Stvari v bližini so se začele ukrivljati proti središču spirale. Drevesa so se čedalje močnejše ukrivljala, dokler jih ni posesalo skozi ogromen portal, ki je sedaj nastal.

Eva je strmela v praznino v dolini in čutila, kako počasi tudi njo sila upogiblje. Vanjo so trkali kamenčki, ki jih je privlačna sila portala že zvelkala k sebi. Pogledala je Newtona in nekako uspela prekričati ječečo okolico: »Navsezadnje si le imel prav! Adijo, kruti svet!« Njene oči so žarele od pričakovanja in navdušenja.

Nasmehnil se je.

Uspelo mu je najti hibo, ki jo je skrivala narava.

»Se vidiva na oni strani,« je še blaženo dejal.

Zjutraj je sonce obsijalo pusto, kamnito pokrajino...

Barbara Oven

Lilja

Gola koža na mrzlih ploščicah tesne kopalnice. Gola ležim na trikrat zloščenih tleh prastarih ploščic. Kot da lahko detergent, cunja in obilo potu izbrišejo revščino, ki hlapi iz teh zidov. Gola ležim na črepinjah stekla. Zabadajo se v golo meso, iz rane pa počasi, počasi curlja škrlatno rdeča kri. Bolečina pa ostaja. Skeli in boli. Gola in tako prekleto sama. Plavam in bredem v omedlevici. Kje sem? Kje si Lilja? Kje? Solze mi polzijo po umazanem licu. Kaplje tečejo po golem mesu. Kot hladen šok čez moje, od bolečine pregreto telo. Veke se z neznosno muko trpeče odpirajo v dan. Ob nogah leži obrabljena krtača.

»Princeska si pred spanjem stokrat skrtači lase. Svoje lepe, dolge lase,« mi je nekoč pred spanjem brala mama. Požirala sem jo s svojimi kostanjevo temnimi očmi. »Princeska. Bila bi princeska. Stala bi ponosno pred svojimi dvorjani in se smejala z bisernobelimi zobmi. Tako lepa. Tako krasna si.« Besede valovijo med starimi zidovi, ki se komajda držijo skupaj. Le prisluhi. Le odmevi. Le blazne sanje krhkega dekletca. »Princeske ne obstajajo, Lilja. So samo ženske, ki služijo moškim. Oh, srečna boš, če boš ujela dobrega moža. Lahko noč,« mi je šepetala mama, razočarana nad svojim življenjem. Sprijaznena s svojim slabo plačanim delom in raskavimi rokami. Pa nisem spala. Gledala sem skozi okno svoje sobe in poslušala oglašujoči hrup avtomobilov. »Bila bi princeska. Bila bi.« Ta želja je v meni vrela vse od tistega trenutka dalje... Potuhnjena, a vedno prisotna. Vedno skrita v delčku mene. V vsaki celici, vsakem bitju srca. Bila bi princeska. Hočem biti princeska... Pa nisem.

Sonce je s svojimi toplimi žarki božalo še od poletja razžarjeno zemljo. V zraku je že bilo čutiti duh jeseni, ki se je pritajeno vrivala med tople žarke, s hladnimi piši vetra. Rumena, sončna nedelja. Pri sosedih vedno kosijo ob isti uri. Vedno ob štirih. Tisto pristno nedeljsko kosilo. Skozi špranjo v vratih je zavel vonj po goveji juhi. Vsi skupaj zbrani za isto mizo. Vpitje očeta in oglušujoči kriki najmlajše izmed njih so mirno odplavali mimo mojih ušes. Tako srečni in skupaj.

Jasmine nikoli ni doma. Kot preveč napudran duh se ob štirih zjutraj splazi v najino tesno sobo. Vedno jo slišim. Nikoli ne zamudim topotanja zašiljenih pet in zatem polurnega drgnjenja v kopalnici. Kot da bi iz sebe hotela sprati vso umazanijo, ki se nabere na njenem telesu ob dotikanju njegovih, ob dotikanju njihovih rok. Menja jih kot spodnje perilo. Vsak teden drug moški, ki ga zapelje z mačjim pogledom tipične jugo lepotice. Vranje črni lasje, ki ji prekrivajo cel hrbet in kot magična zavesa usklajeno valovijo z miganjem bokov. Širok nasmeh in presunljivo beli zobje. Še predobro se zaveda svoje lepote. Že pri trinajstih je znala izkoristiti vrednost svojega nasmeha. Pri sladoledarju je vedno dobila dve kepici namesto ene in obilo čokolade, ki se je potem ljubko topila na njenih rdečih ustnicah. Leto kasneje je že prezirala svoje vrstnike. Kaj ji bojo osnovnošolci, če za njo gledajo osemnajstletniki. In ne samo kakšen. Pogledajo jo vsi. Vsi! Dobro se je zavedala moči, ki jo ima femme fatale. Usodna ženska. Nisi rojen lep brez razloga. Jasmina to ve. Zakaj bi visela v trisobnem stanovanju z razmajanimi vrati in starim pohištvom, če ima lahko več. Ona lahko doseže zvezde. Ona gre lahko dalje. Počaka jih v kafiču, tri ulice dalje. Vonj armanija lahko za trenutek zakrije vonj po revščini, ki vpije, se dere in kriči. Se zažira v vene, prodira v kri in visi v zraku kot rabelj smrti. A Jasmina ga skriva. Jasmina se z njim bori do poslednjega diha. Utopi ga v zašiljenih štiklih, skriva ga v dragih oblačilih. »Ja, dulce je. In ni ponaredek. Čisto pravi je.« In za izgovorjeno himno novim kavbojkam blažen nasmeh na obrazu. Vendar vonj po revščini ostaja. In preži.

Mama kramlja z Bredo iz stanovanja na koncu hodnika. V razvlečeni in ponošeni trenirki, ki je že nemarno obrabljena na kolenih. Z raskavimi in utrujenimi rokami. Kaj vse so že preživele te roke. Očetove udarce. Dneve, ki se vlečejo kot leta, leta, ki se vlečejo kot dolgočasna pridiga. Njene roke delajo. V službi drgnejo umazana tla, po katerih hodijo v suknjiče zapeti gospodje. Slovenci. »Veš Lilja, to so tisti premožni ljudje, ki so hodili v visoke šole, se pridno učili in zdaj imajo denar. Brez denarja človek nima spoštovanja. Človeka brez denarja drugi tlačijo kot mravlje, ki korakajo v črni mreži čez mravljišče. Prezirajo ga in se ga sramujejo. Brez denarja nisi nič. Nič. In zato se le uči moja Lilja, uči se, da ne

boš postala jaz,« mi je šepetala na uho namesto večerne pravlјice moja mama. Misliła je, da spim. Hotela si je olajšati vsakodnevne skrbi tako, da bi vsaj golim stenam zaupala svoje trpljenje. A bila sem budna. Slišala sem vsako besedo. In nikoli ne bom pozabila tona njenega glasu. Bolečine v izgovorjenih besedah. Revščina preži na nas kot zlobna volkulja s smagradno bleščečimi se očmi.

Vrata na hodniku so se zaprla. Z Bredo sta se udobno namestili na kavč njene dnevne sobe in zdaj pritajeno uživata ob gledanju mehiške telenovele. Carlos je Mario zaprosil za roko. »Oh, kako je lepa. In poglej, kakšen avtomobil vozi ta tip. Za njega bi delala pet let, pa še ne bi prihranila dovolj. In poglej, kako bleščeče marmorne ploščice imajo v hiši. Ah, kakšna hiša, to je pravi dvorec. Njihove snažilke morajo biti zelo pridne in marljive. Oh, kako se bleščijo stopnice. Sploh ne morem verjeti.« Obe sta le navadni čistilki, ki delata v nepremičninskem podjetju. Plača je slaba. A ker je bolje biti zaposlen, pa čeprav delaš kot črna živina, dan za dnem pretakaš krvavi znoj in zaslužiš trudu nesorazmerno vsoto denarja, je vseeno bolje delati, kot pa biti brezposeln. »Rajši hodim vsak dan na delo in se trudim, kot pa da bi visela doma in prejemale socialno pomoč. Saj gremo na kavico med odmorom in malce poklepetamo. To pa tudi ni kar tako. Ah, saj bo bolje. Prišli bojo boljši časi, tudi za nas delavce,« je imela navado govoriti okoli petnajstega vsak mesec. Treba je bilo namreč plačati račune. In od prvega dne v mesecu dalje je zbiral pogum, da bi preračunala naše prihodke in odhodke. Težko smo shajali iz meseca v mesec. Računi so bili vedno višji, stroški življenja previsoki, a najhujša ni bila v nebo vpijoča revščina, ki je vela iz vsakega kotička stanovanja. Revščina, ki je bila zažrta v našo južnjaško kožo in se je nismo mogli znebiti. Ne, najhujši je bil občutek manjvrednosti. Najhujša je bila zavist ob pogledu na polno denarnico gospe v vrsti na blagajni pred mano. Ob šumenju bankovcev v njenih rokah. Ob osuplosti, s kakšno lahkoto je polagala na blagajni pult desetisočake in potem še rekla, naj blagajničarka obdrži celega tisočaka?! Z Bredo pa sta morali trdo delati cel mesec, da sta zaslužili isto vsoto, ki jo je ta ženska potrošila v enem dnevu za čisto zabavo.

Umazan in odpadajoč omet na stenah našega bloka, rja, ki se je nabirala na ograji stopnic, škripajoča vrata naših stanovanj, vse to je pričalo o krivici. V nebo vpijoči krivici sveta. Nepravičnosti, ki je med ljudi neenakomerno razdelila denar. Nevarno boleča krivica.

Očeta nisem videla že od prejšnjega dne, ko se je odpravil k tovarišu ulico naprej. Rekel je, da je dobil nek posel. Da bodo tokrat res zaslužili in da mami ne bo več treba skrbeti, kako bo plačala položnice. Saj bi mu verjela. Rada bi mu verjela. A kaj, ko je to rekel že ničkolikokrat z enakim žarom v očeh. Z enakim zanosom in delovnim elanom. Pa smo še vedno v istem razpadajočem trisobnem stanovanju. Zadnje čase se je nekam čudno smehljaj v prazno. Iz ust mu je vel vonj po žganem. Zatohla pijanska sapa. Majava hoja brez cilja in jasne poti. »Imbro, v časopisu sem našla razpis za delo. Iščejo izkušenega zidarja. Imbro! Kdo pa je to, če ne ravno ti. Saj je res, da že dolgo nisi delal, vendar ne poznam boljšega delavca daleč naokoli. Imbro. Saj boš poslal prošnjo. Kajne, da boš. Denar bi nam res prav prišel,« ga je proseče gledala mama z naivno modrimi očmi. Zaman ga je prosila vedno znova. Imbro je iskal konkreten, zares dober posel, ki nas bo rešil skrbi in bitke z neplačanimi računi. Iskal ga je, a žal ne našel.

Sredi glave se mu je že svetila okrogla pleša, ki je pričala o štiridesetih letih trdega življenja. In pod mogočnim orlovskim nosom črni košati brki. Mami so šli vedno na živce, njemu pa so bili všeč. Ne bo si jih obril. On že ne. In da bi govoril slovensko? »Kaj bodo Slovenci. Niti svojih kletvic nimajo. Kaj naj rečem, ko me kaj razjezi? Tristo kosmatih medvedov ali pišuka?!«, je rad govoril in se potem gromko zakrohotal. In obljubo je držal. Petindvajset let je že živel v Sloveniji, pa je še vedno vztrajno tolkel svojo mešanico bosanščine in slovenščine.

Zeleni travniki so le še bled privid, zbledela podoba v mojih možganih. Snežno bele kože, ki meketajo svojo pesem od jutra do večera. Baka, ki jih ročno molze. In dekletce slabih petih let, ki čepi na sivem kamnu par metrov od nje. In jo opazuje. Ponosno gleda. »Moja Baka je tako pridna. Od jutra do večera dela, pa ima še vedno čas zame. Moja baka,« sem

tako rada pripovedovala mami. Južnjaško sonce, ki s svojimi oranžno rdečkastimi žarki boža našo južnjaško kožo. Sonce, ki greje našo bosansko kri. Nad nami nebo prostrane širine. Nikjer ni oblakov, skrbi so ostale zakopane v neprebojni skrinji za državno mejo.

Bakine solze, ki jih je tako nespretno in nerodno poskušala zakriti z ostarelimi, vsega hudega vajenimi rokami. Doli živijo ženske z dolgimi črnimi lasmi, spletenimi v črno kito. Ženske z zloveščim nasmehom, ki se zlato odseva v tvojih očeh. Ženske, ki vidijo dlje od vsakega daljnogleda, ki premagajo vsak teleskop. Ženske, ki iz črt na dlani berejo preteklost, vidijo prihodnost in znajo olepšati sedanost. Bakine roke so bile razorane bolj kot vsaka njiva, polne črt in brazd. Ko bi jih v roke vzela ženska z dolgo črno kito. Umolknila bi. Toliko gorja, bolečine, solz in tako kruta prihodnost pred njo. Da, umolknila bi in izdabila ne bi niti besede.

Bakine roke so se trudile zakriti obup v njenih očeh. Vse bi naredila, da ne bi videla njene bolečine. A Bakine oči so se tako nevarno svetile in bleščale. Objela me je in bilo mi je jasno. To je zadnji objem, zadnji nasmeh na njenih ustih. Baka je zame izgubljena za vedno.

Bila je noč. Zlovešča s svojimi grozečimi sencami. Oče je sedel za volanom in si mrmral meni neznan napev. Mama je na prednjem sedežu počasi tonila v spanec. Desno od mene je sedela Jasmina in se ob vsaki luči na poti preverila v ogledalu avtomobila. V meni pa se je nekaj lomilo. Hrup je bil neznosen. Kot da bi v meni delalo tisoč kamnosekov, ki bi s svojim ostrim orodjem udrihalo po moji komaj živeči duši. Vpila sem. Se drla in zvijala od bolečine. Oče pa je še vedno mrmral svoj napev, mama je spala in Jasmina je nemoteno opazovala svoj odsev. V meni pa je vrelo.

Rdeči jugo s stotimi prevoženimi kilometri je mirno zapeljal čez mejo. Bili smo spet v Sloveniji. »Še malo, pa bomo doma, Lilja,« je z zaspanim glasom rekla mama. Dom. Je to naše razpadajoče tri sobno stanovanje? Je to naša ulica, v kateri ljudje gledajo stran, ko se srečajo na cesti, ko se križajo na hodnikih?

Ležala sem na razmajanem starem kavču, od katerega je vel zatohel vonj po rabljenem, in k sebi stiskala od mojih rok obrabljenega medvedka. Iz kuhinje se je slišal mamin šepet. Zadnje čase so bili njeni podočnjaki še posebej modro-vijolični. In tudi roke so se ji pri mešanju omake nenavadno tresle. »Vojna. Vojna, Imbro. Še dobro, da smo na varnem v Sloveniji. Ampak tvoja mati. Skrbi me, Imbro. Tako zelo me skrbi.«

Luna se je čudno bleščala. Noč je pokazala svoje kremplje in sence niso bile še nikoli tako zelo grozeče in strašne. V grlu sem imela že od jutra gromozanski cmok. In potem zvonec telefona. In očetov prepadli obraz. Vse gube na zoranem obrazu so se mu naenkrat povesele. Celo črni in ponosni brki so se čudno povesele proti tlom. Po televiziji sem že velikokrat videla krvave slike vojnih žrtev. Bile so grozne. A misel, da v mrzli mlaki krvi leži moja ljubljena Baka, je bila neznosna. Cela dva dni sta me oče in mati opazovala, spremljala s svojimi žalostnimi očmi. Kako ujeti trenutek, ko bolečina ne boli tako zelo? Kako ujeti trenutek, ko človek lažje prenese grozno novico? Našla sta ga po večernem dnevniku: »Lilja. Babica je šla na lepše. Ne boš je več videla. Samo zapomni si. Ona je zdaj na lepšem. Nekje gori pase svoje bele koze in šteje zvezde na nebu.« Bum. Tresk. Boli. Tako zelo boli. Nekaj v meni se je dokončno zlomilo. Edino zatočišče, ki sem ga še imela. Edini približek moji pravljici je izginil. Padel je pod kroglo in se sesul v prah ter se utopil v mlaki rdeče krvi. Zanj sem bila princeska. Nekoč mi je celo rekla: »Veš mala, ti si nekaj posebnega. Ti si bakina princeska.« Up se je utopil v oceanu obupa. Sonce je prekril črn oblak žalosti in samote. Tako prekleto sama.

Vonj goveje juhe je zamenjal vonj praženega krompirja in svinjske pečenke. Oglasil se je želodec. Ne spominjam se, kdaj smo nazadnje jedli skupaj. Včasih me je sicer v mikrovalovni čakala kakšna juha ali meso, ostanki, ki jih je mama prinesla iz službene menze. A to ni bila prava hrana. Bila sem tako lačna. Moja lakota se ni mogla niti slučajno primerjati z lakoto izstradanega afriškega otroka. Pa čeprav je bila njega že skoraj sama kost in koža in je bilo natančno videti vsako kost njegovega telesa, sama pa sem bila zalita z več centimetrsko plastjo maščobe. Vseeno sem bila tako strahotno lačna. Lačna

ljubezni. Lačna pozornosti in topline. Lačna stvari, ki ne rastejo na drevesih, stvari, ki jih ne more vzgojiti noben kmet, stvari, ki jih ne moreš kupiti v trgovini.

Odprla sem hladilnik. Vase sem začela metati ogromne količine hrane. Kečap. Kose sira sem goltala kot za stavo. Sledili so več centimetrov debeli kosi kruha, ki sem jih neprežvečene mukoma požirala. Vse, dokler ni sledil neprijetno prijeten val, ki se je vztrajno širil po telesu. In v trenutku zatem kot bumerang topa bolečina, ki je udarila nekje iz centra telesa. Neznosen občutek krivde.

S sklonjeno glavo, težjo od vreče cementa, sem se mukoma odvlekla v kopalnico. Vrata so se odprla s škripajočim zvokom mrtvaškega voza. Naša blede rumena kopalnica se je pokazala v vsej svoji revni veličini. Na sredi stene pa veliko ogledalo. Ogledalo, ki pozna vsak delček mojega zalitega telesa. Vsako celico, atom, ki se na svetlobi pokaže kot gola južnjaška koža. Le on me je videl v Evini obleki. Le njemu sem razkrila izvor svoje bolečine. Le on pozna mene. Liljo v svojem bistvu.

Pred mano odsev nečesa. Temno rjave, že skoraj črne oči in kodrasti črni lasje. Oči, ki ne morejo skriti žalosti, ki jo nosijo v sebi. Solze, ki ostajajo skrite pod kožo, a vseeno bolijo bolj, kot če bi jih spustila na prostost. Pod majico trebuh, ki je zaobljen bolj kot vsaka košarkarska žoga. Tako poln hrane, ki ji ni uspelo utopiti tope bolečine. Nad njim oble prsi, ki so s svojimi rožnatimi bradavicami nemo strmele vame. Majica nekje na tleh. Obrabljeno blago kavbojk je počasi drselo navzdol po stegnu, dokler nisem bila popolnoma gola. Salo. Maščoba. Vsa mehka in zaobljena. Človek bi mislil, da se pod maščobo lahko skriješ kot pod toplo, mehko, zimsko odejo. Da se v lastni maščobi utopiš kot v kozarcu svinjske masti. Da si neprebojno varen. A to je le pobožna želja. Vsaka zlobna beseda se kot ostra puščica zarije skozi salo v meso in potem boli. Tako strahotno boli. Sovraštvo je tesen sorodnik azbesta. V srce se zabode kot azbestna vlakna mikroskopske velikosti v pljuča. In kar je najhujše, ko se to zgodi, ostane tam za vedno.

Ali fant s črnimi lasmi in naveličanim pogledom, ki ga mimogrede srečam na ulici, ve, da se njegov pogled, poln

prezira, kot puščica zabode v moje srce? In vse sošolke, ki šepetajo ob pogledu na moje ponošene superge in zavijajo z očmi ob pogledu na cunje, ki brez oblike visijo na mojem telesu. Nekoč, mislim, da je bilo lani, sem pred šolo čakala avtobus poleg zasnežene ceste. Sama, brez družbe. Nedolžna mravlja sredi pobesnelega mravljišča šolske mladine. Bila je zima in eden izmed sošolcev mi je v glavo zagnal kepo snega. Sunek je bil hiter in ga skoraj ni bilo čutiti. A občutek sramu, ki se je širil po vsem telesu kot val vročine po rokah, naprej v lica, ki so v trenutku spremenila barvo za nekaj odtenkov do barve sveže zrelega paradižnika. In njihov krohot, smeh, ki je sledil kepi snega. Sramota. Čez nekaj minut so ravno ti fantje šli mimo mene in nekdo izmed njih je ujel moj zaprepaden pogled: »Pober se Bosanka, pa slovensko se nauči!« Zgrabila bi ga z rokami in ga počasi davila, dokler me ne bi ves rdeč in hropeč moledoval, naj ga spustim. Pa kaj, če je Slovenec. Pa kaj, če se je rodil v tej državi in ne kje drugje. Pa kaj, če je njegov oče direktor podjetja, v katerem dela moja mama. Pa kaj, če njegov oče vsak dan maže tla, ki jih moja mama vsak dan znova briše z raskavimi rokami. Je zato kaj več vreden od mene? Sem zato, ker nisem enaka drugim, ker štrlim iz množice kot šivanka med bucikami, kaj slabša od njega? Me zato lahko obmetava z žaljivkami in mi reče, kar se mu zljubi?

Gola koža v odsevu ogledala. Zobje krtače počasi drsijo čez neprenehodne kodre. Prvič. Drugič. »*Princeska si pred spanjem stokrat skrtiči lase. Svoje lepe dolge lase.*« Zazrem se v ogledalo. Salo. Maščoba. Drget po telesu. Nisem princeska. Nikoli ne bom. Naj zamenjam okolje. Si spremenim ime. Zanimam samo sebe. Zamenjam kožo s svetlečo preobleko. Vseeno je. Lahko se delam, da sem princeska, a vonj po jugu ostane. Desetič. Enajstič. Nikoli ne bom princeska! Zbrala sem vso moč, ki je še ostala v mojih rokah. Zagnala sem krtačo v ogledalo, ki se mi je kot prežeča hijena zlobno smejalo. Kosi stekla so se z gromkim pokom razleteli po kopalnici. V meni je naraščala neznosna agresija. Agresija sveže rojenega morilca, v katerem se prebuja želja po ubijanju. Podoba meni neznanega dekleta se je raztreščila na nešteto drobnih kosov. Ostala sem sama med štirimi stenami rumene kopalnice.

Na polici se je nekje med zobno pasto in Jasmininimi parfumi zasvetila očetova britvica. Vzela sem jo v roke in

tipala ledeno mrzlo kovino. Čudno ostra in grozeče nevarna. Prvo zarezo sem naredila na trebuhu. Tisti zaobljeni košarkarski žogi, ki je bila prepolna hrane. Iz rane se je pocedil svež curek krvi. Kri, lepše rdeče barve, kot so Jasminine ustnice. Pekoča bolečina, ki je počasi izginjala. Hotela sem še. Nenadoma sem imela moč. Imela sem nadzor. Pod sabo sem začutila kose stekla, ki so se kot trnje zabadali v premražen hrbet. Naredila sem globok vdih. Vzela sem britvico in jo počasi zarezala v žilo na desni roki. Prve kaplje so bile še lepše od tistih prej. Ostra bolečina in solze olajšanja čez nekaj trenutkov. Enako sem naredila tudi na levi roki. Kopalniške ploščice so postale še bolj mrzle in čudno vlažne. Kopalniška luč je čudno krožila nad mano. Opazovala sem odtekanje krvi in hkrati čutila, kako iz mene odteka življenje. In vsa žalost in vse trpljenje. Kot da bi se puščice gorja, ki so se toliko časa nabirale v meni, počasi topile pod toploto pekoče bolečine.

»Prihajam Baka. Te že vidim na zelenem travniku, lepšem od vsake zelene zavesa. In bele kože, ki meketajo pod hribom. In oranžasto rumeno sonce, ki te boža po srebrnosivih laseh. In tvoje zgubane roke, ki božajo moje črne kodraste lase. Prihajam Baka.« Luč se je še enkrat čudno zavrtela pred mojimi očmi in nato tema. Sončni mrk. Popolna zatemnitev. Konec?

Mateja Kovačič

KRIŽIŠČA IN SMEROKAZI

Zakaj pa si tukaj, me vpraša. Še sama ne vem točno, pomislim in iščem odgovor v svoji zmedeni glavi. Gledam ga, pa ne vem, kaj bi mu rekla. Naj mu povem, da ga imam rada? Ne, seveda ne. V meni naraščata jeza in strah. Ta človek me samo izkorišča in jaz mu to dovolim, ker ga imam rada. Kaj rada, ljubim ga! Nora sem nanj!

Prav neumno se počutim, resnično noro, ko tu stojim in zrem vanj. In on čaka. Potrpežljivo, pa vseeno vidim, da ga to nekje v njegovi duši žre. Zakaj ne rečem, zakaj ne povem, zaboga! Ne vidiš, kaj me mori? Ne čutiš te čudne napetosti, ki me prav stresa po celem telesu? Seveda ne. On je slep za vse. Kako bo potem kaj videl?

Jasna, si spet nekje med oblaki, me predrami njegov glas. Seveda ne, mu odvrnem in se živčno nasmehnem. Sedem na njegovo udobno zofo in za trenutek zaprem oči ter globoko vdihnem. Kdaj sem bila nazadnje tukaj? Pred nekaj meseci? Kako lepo je bilo spet dihati ta topli zrak njegovega stanovanja, duhati njegov omamen vonj in sedeti na mehkem fotelju. Neverjetno.

Ne vem točno, zakaj sem tukaj, slišim samo sebe reči. Moj glas me je izdal. Strah, negotovost. Očitam sama sebi, da sem stegnila jezik. Zakaj sem to rekla, saj ne bo razumel. Nikoli me ni razumel. Solze mi silijo v oči, pa jih pred njim skrivam. Vem, da jih ni vreden. Oh, le zakaj sem prišla? Čemu sem sploh potrkala na njegova lepa hrastova vrata? Kaj me je prisililo v to, da sem si drznila kar tako pojaviti se pred njegovim stanovanjem.

Še zmeraj je imela pred očmi njegov presenečeni izraz, ki se mu je zarisal na obrazu. Spet vstanem in se odpravim proti oknu, kjer si imel lep razgled na celo mesto, ki ga ni nikoli poznala. Tudi želela ni, da bi kdaj ga. Mesta so bila zanjo kraji utesnjenosti, kraji, ki ti zapirajo pot do svobode, so le kletka. A v tem trenutku se ji je zdelo mesto čarobno. Mrak je začel počasi prekrivati visoke strehe in dolgočasne visoke zgradbe,

ki so jih ljudje imeli za največji dosežek človeštva. Pha! Kje je moj dosežek? Kje je moj cilj?

Si kdaj pomislil, da bi se preselil iz mesta, sem ga vprašala. Vedela sem, da je zmeden. Negotovo je stal za mano in se mi nato počasi približal k oknu ter se tudi sam zagledal v lučke, ki so se začele prižigati in osvetljevati prazne ulice. Zakaj bi se pa selil? Tukaj mi je všeč.

Všeč. Le kaj vidi v tem pustem kraju? Preveč je ljudi, preveč slabih stvari, ki človeka samo spravljajo ob pamet!

Kaj je tukaj tako posebnega, naglas razmišljam. Mesto pač kot mesto. Kraj, v katerem se tako lahko izgubiš. Preveč je ulic in križišč. To mene popolnoma zmede.

Zasmeje se. Njegov smeh mi za trenutek kot topel zrak objame ledeno srce. Čutim, da se tudi sama smehljam. A to je zgolj fasada. Zid, za katerim vse počasi trohni in izginja v neskončno praznino.

Ne vem, zakaj bi te morala križišča zмести. Saj so povsod smerokazi, ne moreš se izgubiti. Razen seveda, če si resnično nesamostojen človek in tudi iz preprostih znakov ne znaš razbrati, kam lahko greš.

Njegov odziv na moje mnenje mi je dal misliti. Prav ima. Sem torej jaz nesamostojen človek, ker ne prepoznam tistega, kar je vidno vsem? Sem jaz že vnaprej izgubljeno bitje, če se ne zavedam, da zmeraj obstaja druga možnost, četudi se enkrat zmotiš? Utihnem in zrem v prazno.

Ampak to ni bil najbrž ravno tvoj namen, kajne? Nisi prišla sem zato, da bi se pogovarjala o mestu, križiščih in ulicah?

Mogoče pa sem, rečem sama pri sebi. Skomignem z rameni in še vedno strmim nekam naprej. Moj pogled prodira skozi steklo, prodira skozi te žalostne strehe mestnih domov in sega daleč naprej. Tja, kjer sedaj sonce zahaja. Tja, kjer moje sonce zahaja. Moja luč počasi tone in potem bo samo še tema in ničesar več. Praznina. Velik nič, ki bo objel moje telo. Shladilo se bo in mraz bo prekril moje srce, ga zamrznil in ustavil, tako kot bi neka nadnaravna sila ustavila čas samo za trenutek v tem velikem veselju. Brezčasnem prostoru.

Pogrešal sem te, sem ga slišala reči in nisem vedela, kaj bi mu rekla. Ostala sem brez besed. Negibna in popolnoma nemočna sem stala tam pred oknom, omamljena od pravkar slišanih besed. Reci vsaj kaj res, ali pa, tudi jaz tebe. Ne, samo molčim in se zapiram vase.

Hladno je, rečem in prerežem tišino, ki je nastala nekje med njima. Obrnem se k njemu in on me gleda. Naravnost v oči me gleda in njegov obraz je brezizrazen. Rada ga imam. Pa ga imam res? Je to resnično tisti občutek, ki ga čutiš ob nekom, ko si zaljubljen? Ali je to samo odvisnost, samo neka rešilna bilka, ki mi preprečuje, da bi padla, da ne bi bila sama?

Počutim se, kot da stojim v krogu in vsi s prstom kažejo name. Ti si kriva, ti si tista, ki je storila to, tista, ki je pustila, da je prišlo do tega. Ampak do česa neki? Kje vendar sem, zakaj sem jaz kriva, povej mi, kaj sem storila?

Kaj si storila? Ne vidiš? Si slepa? Moj notranji glas mi ne da miru. Me preganja, mi ne pusti dihati. Pomagajte mi! Ne glejte me, kot da sem padla z Marsa, ne kažite s prstom name, ko pa niti ne veste, kdo sem, kaj sem in kaj sem storila! Kaj pa si storila, me nekdo vpraša.

Spet negotovost in strah. Oh Bog, kje sem pristala? On je imel prav. Le nesamostojen človek ne gleda znakov, ki ga lahko usmerjajo. Zmeden človek, ki enostavno stoji na križišču in čaka ...čaka na kaj? Na njega? Kako si lahko tako prepričana, da te bo rešil? Kako si lahko tako naivna in misliš, da je nekje na tem svetu še pravica? In če je pravica, ta gotovo ni bila namenjena tebi. Tebi je usojeno stati med križišči, ujeta med časom in se spraševati, kam bi morala. Daj, odloči se že!

Zmanjka mi sape. Zbudi se, zavpije name. Drži me za vrat in me duši. Nehaj! Nehaj!

Človek bi marsikaj naredil v paniki. Zrak je vendarle pomembnejši od njega. Od nečesa moram živeti. Ampak zakaj bi hotela živeti? Kaj mi bo zrak, kaj mi bodo mesta, križišča in smerokazi, če sem pa že vnaprej izgubljena? Zakaj se potem upiram, zakaj mu enostavno ne pustim, da me zaduši, da zaduši ta občutek, ki me stalno preganja, me straši in tlači nekam na dno. Stisneš me v kot in počasi odstraniš svoje roke

z mojega vratu. Komaj zadiham. Hropem. Po licih mi polzijo solze in nisem več sposobna stati. Zdrsнем na tla. Tudi sam se sesede na tla.

Tega nisem želel storit, je rekel s tihim glasom. Tiho si, samo strmiš vame, ne rečeš nič, ne vidiš nič. Kaj se dogaja s tabo? Taka si kot živ mrlič. Razpadaš.

Bolijo me njegove besede, pa vem, da so resnične. Kako prekleto resnične. Rada bi zajokala, rada bi mu povedala, da me je strah. Pa ne znam. Besede mi ne gredo z jezika. Pa so tam. Ležijo tam nekje med mojim grlom in potujejo do jezika, ki bi jih lahko oblikoval in glasilke bi jim lahko dale glas. Pa mi strah ne pusti. Pogledam ga z motnimi očmi. Nič ne vidim. Njegov pogled pa je topel. Nežen. Ničesar mi noče. Ne more mi škodovati. Dotakne se mojih neblogljenih rok in jih poljubi.

Dovoli mi, da te vodim, mi reče.

In potem se zbudim. Mokra, komaj diham in gola nekje v tuji postelji. Ozrem se okoli sebe in ob sebi vidim, da leži on. Nasmehnem se in počasi ležem spet poleg njega ter ga poljubim na teme. Predrami se in me pogleda. Si v redu, me vpraša ter me zaspano poboža po razmršeni glavi. Mislim, da sem, mu zašepetam ter se stisnem k njemu.

Mateja Kovačič

NI ŠE ČAS

Odprem vhodna vrata in stopim na zrak. Ne morem več živeti v tej kletki, moram stran. Takoj v tem trenutku, narediti prvi korak naprej, ne se ozirati nazaj. In živeti.

Za nekaj sekund se mi zdi, da sem bolj kot kdajkoli odločna in bom vztrajala pri tem, kar nameravam. Na obraz se mi prikrade nasmešek.

Hello world, this is me...

Prav malo me briga, kaj bo rekla soseda, ko me bo videla teči po cesti v sami spalni srajci, vseeno mi je, kaj bodo rekli ljudje, ko me bodo videli boso hoditi od tu stran. Tja, kjer se zemlja dotika neba. Saj ga vidim. Tam nekje gor. Vzpenjam se in vem, da nisem več daleč. Hodim po mokri travi in vseč mi je ta občutek. Občutek, da v tem trenutku lahko naredim karkoli. Zakričim na ves glas, pa ne bo nihče slišal, preprosto zaprem oči in uživam v tem trenutku. Včasih sem verjela, da bo vedno tako. Da mi boš Ti vedno pokazal svetlo stran življenja, pa sem zmeraj odkrila najprej temno. Preprosto stojiš sedaj zraven mene, kot duh, meglica. Čutim te. Čutim tvojo ljubezen, ki je tako mogočna, tako neverjetno lepa, da je srce ne dojema in vsrkava vase z vsakim mojim dihom. Pa vendar je v tebi še nekaj. Nekaj strašnega, da mi gredo mravljinci po koži, ko čutim to grozno, temno energijo, ki jo imaš in jo na nek način prikrivaš. Postane me strah. Kaj bi rad od mene? Zakaj enostavno ne izgineš, me pustiš tukaj, da stojim in pozabim na cel svet, nase in na to, da obstajam?

Po licu mi spolzi grenka solza. Bližje si. Primeš me za roko in jo samo nežno božaš. Tolažiš me. Zakaj? Povej mi, kaj moram narediti tukaj, da boš ti zadovoljen, da lahko potem v miru grem? Mar nisem zato na svetu, da se ti odkrijem, se ti razodenem, ti zaupam svoje življenje in sedaj bi ti ga rada izročila. Daš mi vedeti, da ni še čas. Kdaj pa bo? In že te ni več. Pustiš me iskati odgovor, pustiš, da se sama najdem, ampak preprosto ne znam. V bistvu nočem. Potrebujem te. Res tega ne razumeš? Ne morem naprej brez tople roke, ki bi me vodila, brez tople besede, ki bi mi ogrela srce, in tolažbe,

ki pripomore k temu, da celo včasih pomislim, da je vredno trpeti za to, da to čutiš. Tvojo ljubezen.

Nenadoma spet odprem oči. Ne zmorem več. Ne prenesem več... *dihaj...samo dihaj...*

Čutim, da se tresem od mraza, ki se je prikradel iz noči in se sedaj ovija okoli mene. Ni mi več vseč občutek, da stojim tu sama. Nočem biti sama. Stečem naprej, se vzpenjam po strmeh hribu, pa vendar mi nekaj preprečuje, da to počnem. A nočem nehati. In ne bom. Šla bom in prišla do zelenega cilja. Vendar čutim, da se v moje telo počasi prikrade utrujenost. Je kakor strup, ki mi sedaj potuje po žilah in bližje ko je mojemu srcu, bolj čutim otopelost, bolečino. Pred oči se mi prikradejo slike, ki brzijo mimo mene kot zmazki, ki postajajo čedalje bolj jasni... *moje življenje...*

Vidim majhnega otroka, ki ga v naročju drži neka ženska. Njeni dolgi kodrasti lasje padajo na obraz malega bitja, ki ga drži v svoji rokah, ta pa se ji ljubko smehlja in s svojimi radovednimi svetlimi očmi gleda v njene dolge lase ter se s svojimi drobnimi prsti igra z njimi... *saj to sem vendar jaz...*

Slika izgine in spet se pokaže nova. Sedaj vidim, da sem že precej starejša in ležim v postelji ter jočem. Glavo zakopam v blazino, da zadušim krik bolečine. Ko vidim ta prizor, si želim, da bi bila zraven te deklice, jo pobožala po laseh in ji dala vedeti, da bom jaz vedno z njo. Kajti vem, kaj vse še čaka to malo deklico, ki sedaj ne najde tolažbe in se samo zapira vase ter pusti, da jo mrcvari bolečina. Zraven postelje se pojavi moški temnih las, črnih oči, ki nekoliko sovražno gledajo v to deklico. Precej velik, močne postave in širokih ramen. Njegova drža je precej toga in njegova široka ramena so povešena. Potiho se usede na rob njene postelje in jo s svojimi velikimi rokami nežno poboža po laseh. Deklica se mu umakne in preneha jokati.

Rad te imam, vem, da sem slab oče... vendar te imam rad.

Spet druga slika. Sedaj sem že v tistih letih, ko preprosto ne vem, kam bi morala iti. V tistih letih, ki jih imajo starši za najbolj zoprna in težka. Tisti trenutek sem videti srečna. Stojim v veliki skupini deklet in fantov in vsi smo videti precej vznemirjeni in živčni. Stojimo na odru, kjer se nam pridruži

naša učiteljica. Nasmehnem se, ko se spomnim tega trenutka, spomina, ki ga sedaj spet doživljam...*najlepši trenutek mojega življenja*... Na oder se prikrade glasba in vidim, kako me ponese v svoj ritem in kako z vsakim gibom bolj čutim, da mi tega veselja ni moč vzeti. Deklica tam na odru izgleda vsa omamljena in v očeh ji piše, da je srečna. Njeni gibi so popolni, skladajo se z ritmom glasbe, ki igra nekje v ozadju. Deklica pozabi na cel svet in preprosto uživa v trenutku in se zlije z ostalo skupino v ritem gibanja... Glasba se vedno bolj oddaljuje in čez čas potihne. Jaz pa še vedno stojim na odru in plešem dalje.

»To je moja punca!« nekdo zavpije in nenadoma se deklica ustavi. Zdi se ji, kot da se je cel svet ustavil. Vanjo zrejo rdeče omamljene oči, se ji režijo. Telo se maje zaradi omamljenosti in deklica vidi, da ta človek ne bo več dolgo stal. Pusti ga pasti. Po licih ji polzijo solze. V očeh ji piše, da ga na moč sovraži, prezira in zaničuje. Steče z odra in nanjo se zgrne tema.

Vendar slike še ne izginejo. V spomin se ji prikradejo vsi veseli trenutki, ki jih je doživela, ko je odraščala, prikradejo se še številni slabi, ki ji vse bolj bremenijo srce. Kako rada bi jih pozabila.

Pred mano sedaj stoji jaz, točno tak, kakršnega se spomnim, da je. Vendar nisem sama. Zraven mene stoji nek fant in me objema. Še sedaj je lahko čutila njegovo toplino in njegove oči, ki so jo gledale z neverjetno nežnostjo in naklonjenostjo. Videla je, kako sta sklenila roke in odšla po cesti. Naprej. Objeta ...*ljubezen*...

Čutila je grenkobo. Globoko v sebi si je želela, da tega ne bi videla. Ni več želela gledati svojega življenja, ki je kot nedokončana sestavljanka razpadal. Prisilila se je, da je preplezala še zadnjo oviro in končno prišla na vrh. Zajela jo je svetloba in pred njo se je prikazala oseba, ki jo je imela na tem svetu najraje. Dolgi temnorjavi lasje so se v kodrih spuščali na njena ramena in njeno drobno telo je hodilo proti njej. Smehljala se je in njene oči so bile tople. Sama je čutila, kako hodi proti njej in kako njeno srce kar drhti od neverjetne sreče. Objameta se in stojita tam brez besed. Pa saj v bistvu

niso potrebne. Njena roka nežno poboža mojo glavo in obriše moje solze. Spet se mi nasmehne.

In sedaj? Naj grem in pustim vse to za sabo? Zagledam se v njene oči in vidim, da mi očitajo. Vem, zakaj mi očitajo. Pred nama se pojavi spet on. Meglica, duh, ki je pustil, da so njegova čustva preplavila moje telo in se skupaj z mojimi zlija v eno.

Vidim, da mi ponuja svojo roko. Spet pogledam proti njej. Sedaj se ne smehlja. Njen obraz nič več ne izraža veselja ampak veliko žalost, da me kakor trn zabode v srce. Njeno telo stoji poleg mene togo in brez življenja. Jaz pa čutim, da mi je vse bolj hudo. Spet čutim, kako me on kliče k sebi in da se mi približuje. Spet mi ponudi roko. Zrem vanj in sedaj vem, kaj hočem. Nasmehnem se in odkimam. Odločno primem njeno roko in mu obrnem hrbet.

Ni še čas... Spet se nasmehnem in sedaj vem, da je imel on ves čas prav. Res ni še čas. Skupaj z njo pride na rob vzpetine, ki jo je preplezala. Bilo je strmo in prestrašila se je, ko je videla, kako neverjetno visoko je in da ne bo mogla sama priti nazaj tja dol. Čutim, kako mi ona močno stisne roko in dobro vem, kaj mi želi povedati. Še zadnjič se ozrem proti njemu, ki še vedno stoji tam. Samo prikima mi.

Obrnem se proti prepadu pod sabo in se skupaj z njo odločno vržem vanj. Vem, da me ni strah. Saj me v bistvu nima biti česa. Vem, kaj me bo rešilo. *Prijateljstvo*.

Irma Zidar

Pliš

Zvonec je zazvonil. »Presneto! Sta že tu!« je vzkliknil Dejan. Odvezal si je predpasnik in obrisal roke ob hlače. »Presneto!« je še enkrat pridušeno vzkliknil, ko je opazil bel madež na hlačah. Hitro ga je poizkusil zdrgniti, a učinek je bil ravno nasproten; sedaj je bil madež res viden. »K vragu z njimi! Zdajle se pa res ne morem preobleči.« Zvonec ga je namreč čedalje bolj nestrpno opominjal, da nekdo stoji pred vrati. Pohitel je do vhodnih vrat in jih odprl, rekoč: »Dober večer!« Nato je od začudenja onemel in izbuljil oči. Pred vrati je stal oče s svojo zaročenko. Saj ne da ju ne bi pričakoval, le verjeti ni mogel, koga je zagledal. »Kje si se pa obiral tako dolgo?« ga je prešerno vprašal oče in ga objel. »Ali se ti je kaj prismodilo?« Butasto se je zarežal svoji domisllici. Dejan je razmišljal, koliko kozarcev je ponavadi potrebnih, da začne stresati take traparije. Tri? Štiri? Ali kar cela steklenica? Zmajal je z glavo, nato pa segel ženski v roke in se ji predstavil: »Jaz sem Dejan. Dobrodošla v družini!«

»Ali si belil?« ga je vprašala in pokazala na bel madež, ki se je bohotil na levi hlačnici. Dejan je zardel, a rekel ni nič. »Da, fanta sem dobro naučil delati,« je navdušeno rekel oče. »Pridi Teja, ti bom povedal, kako sem ga naučil kuhati.« Skupaj sta odšla v jedilnico.

Dejan je vedel, da se oče ne bo kmalu naveličal zgodbic iz njegovega otroštva. Zavil je z očmi.

Postregel je z večerjo, nato pa ju pustil sama. Odšel je v sobo in se vrgel na posteljo. Nataknil si je slušalke in poslušal glasbo. Jakost je navil do konca, a kljub temu je to komaj preglasilo glasni smeh njegovega očeta, ki s pijačo nocoj res ni skoparil.

Poglobil se je v svoje misli. V spomin si je priklical ure, ko sta skupaj s Tejo tekla po parku. Kako se mu je še včeraj smejala, ko se je spotaknil in padel po tleh. Ob spominu na to se je nasmehnil. Kako je užival v njeni družbi! Ni bila dosti starejša od njega, a ni bila tako otročja kot njegove vrstnice. Bila je pač... Teja. Všeč mu je bila in bil je prepričan, da ona

čuti isto. Sedaj pa je kar naenkrat zaročena z njegovim očetom. Ga je ves čas vlekla za nos? Ko je tako razmišljal, je njegovo sanjarjenje zmotil glasen hrup. Hitro se je dvignil in snel slušalke. Objela ga je nenadna grozljiva tišina.

Pri vratih je zagledal Tejo. Neuspešno je poizkušala pobrati škatle, ki so se zvrnile, ko je ponesreči brcnila v najnižjo. Ko je končno obupala, je rekla: »Oprosti za škatle. Smem prisesti?« Nemo je pokimal. Ko je sedla poleg in je tišina postala že nevzdržna, je dejala: »Večerja je bila res okusna,« nato pa nadaljevala: »Si res poizkusil leteti, ko si bil star 15?« Ob omembi tega dogodka se je Dejan kislo nasmehnil: »Ne, to je bil moj sostanovalec v internatu. Tepec se je vrgel s stavbe s pernatimi krili. Mislim, da ga še vedno niso odpustili iz umobolnice.«

Spet tišina.

Prva se je oglasila Teja: »Frenk je odšel v klet po vino. Vsaj tako je rekel. Mislim pa, da je šel bruhat. Po desetem kozarcu sem raje nehala šteti, koliko je spil.«

»To je redno tedensko opravilo. Že vse od mamine smrti.« je počasi odvrnil, a v glavi mu je še vedno odzvanjal tisti »Frenk«. Frenk?!

»Gotovo ne veš, kaj bi si mislil ob vsem tem. Te povsem razumem.«

Teja in Frenk. Teja in ...oče?

Želel si je, da bi lahko bil muha, ki je pravkar ušla skozi okno. Ni razumela. Ni mogla razumeti.

Ko je videla, da še kar strmi predse, je nadaljevala.

»Bila sem njegova tajnica in dostikrat me je peljal na večerjo. Nekoč pa me je presenetil s prstanom. Vedno sem ga občudovala, a nikoli ga nisem videla kot možnega ljubimca. A kljub temu... zavrtni se ga nisem upala. To tudi ne bi bilo pametno, vsaj kolikor ga poznam...«

Ponovno ju je zagrnila tišina.

»Pa reci vendar že kaj!« je roteče rekla.

V fantovi glavi so votlo odzvanjale Tejine besede.

»Torej sem se motil, ko sem mislil, da so ti najine skupne ure dejansko nekaj pomenile?« je končno vprašal. Žalostno jo je pogledal. »In zaradi strahu pred njim si pripravljena trpeti vse življenje?«

»Saj sem rekla, da ga imam rada. Na svoj način že,« se je popravila, ko je opazila Dejanov nejeverni pogled. »Le da si nisem mislila, da bom morala živeti skupaj s teboj.« Pogledala je v tla. »A tebe imam zares rada,« je tišje dodala. Z upanjem v očeh jo je pogledal in prijel za roke: »Torej ga pusti in bodi z menoj.«

»Ni tako preprosto Dejan, postavi se v realnost. Tvoj oče je! Nikoli ne sme izvedeti!«

»To torej pomeni ne. Ne bom te več pregovarjal.«

Razburjeno je vstal, vzel avtomobilske ključe z mize ter z glasnim loputanjem vrat zapustil hišo. Teja je tiho obsedela na postelji in gledala za njim.

Medtem je Dejan že prekoračil vse hitrostne omejitve. Zavil je na stranpot in zapeljal v gozd. Z divjo vožnjo je prenehal šele, ko je zapeljal na jaso. Tam je ustavil in na dan privlekel zaboj piva, ki ga je našel v prtljažniku. Kako se je znašel tam, mu ni bilo dosti mar. Bolečina je otopela šele, ko je načel četrto steklenico. Slednjo je jezo razbil na avtomobilu. Jeza, razočaranje in alkohol so mu povsem zameglili razum. Odmajal se je nazaj za volan in sunkovito speljal.

Teja je zaspano odprla oči. Sprva ni vedela, kje je, nato pa se ji je v spomin vrnil prejšnji večer. Spomnila se je Dejanovega odhoda in prepira s Frenkom, ko mu je povedala, da je med njima konec. Na srečo je bil preveč pijan, da bi podivjal. Spoznala je, da je storila prav.

In nato je zazvonil telefon.

S kavča se je zaslišalo glasno stokanje. Frenk namreč ni zmogel poti do spalnice in je kot klada zaspal na kavču. Sedaj se je z glasnim ječanjem zvalil s kavča ter nekako spravil svojih sto kil do telefona. Vmes je godrnjal: »Moja glava! Moja glava!« Počasi je dvignil slušalko in si jo prislonil na uho.

»Halo?« je zaspano vprašal. Nekaj časa je poslušal, nato pa se skrušeno sesedel na tla. Potem je rekel: »Razumem.«

Glas se mu je zlomil. Zajokal je.

Iskrice 2006/07 št. 1

Izdala in založila

Srednja šola Josipa Jurčiča Ivančna Gorica

Za izdajatelja: Milan Jevnikar, prof.

Mentorica literarnega krožka: Majda Simonič, prof.

Uredila: Maja Zajc Kalar, prof. in

Darko Pandur, univ. dipl. inž.

Oblikovanje in računalniški prelom

Darko Pandur, univ. dipl. inž.

Lektoriranje: Vesna Celarc, prof. in

Majda Simonič, prof.

Tisk in razmnoževanje

Srednja šola Josipa Jurčiča Ivančna Gorica

Naklada: 200 izvodov

Ivančna Gorica, februar 2007